

RAPORT

EVALUAREA CALITĂȚII
FINANTELOR PUBLICE LOCALE
ALE CELOR MAI MARI LOCALITĂȚI
DIN REPUBLICA MOLDOVA

2016–2017

Autor: Angela SECRIERU
prof. univ., dr. hab.

RAPORT

EVALUAREA CALITĂȚII FINANTELOR PUBLICE LOCALE ALE CELOR MAI MARI LOCALITĂȚI DIN REPUBLICA MOLDOVA

2016–2017

Autor: Angela SECRIERU
prof. univ., dr. hab.

Raportul este un produs al inițiativei „Promovarea transparenței și sustenabilității financiare a politicilor regionale, a întreprinderilor de stat și a autorităților locale din Republica Moldova”. Inițiativa este implementată de IDIS „Viitorul”, în parteneriat cu Institutul pentru Reforme Economice și Sociale din Slovacia (INEKO), cu suportul financiar al Programului de Asistență Oficială pentru Dezvoltare al Republicii Slovace (SlovakAid). Aceasta urmărește îmbunătățirea transparenței și a stabilității financiare a autorităților publice locale și a întreprinderilor de stat din Moldova prin transferul de know-how din proiectele similare implementate cu succes în Slovacia.

www.viitorul.org

Opiniile exprimate aparțin autorilor. Administrația IDIS „Viitorul” și Consiliul Administrativ al Institutului pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale „Viitorul” nu poartă răspundere pentru estimările și opiniile prezentate în cadrul acestei publicații.

Pentru alte detalii, vă rugăm să contactați responsabilul pe presă, Victor URSU la următoarea adresă: **ursu.victoor@gmail.com** sau la numărul de telefon **069017396**.

Adresa de contact:

Chișinău, Iacob Hincu 10/1, 2005, Republica Moldova

Telefon: (373-22) 21 09 32

Fax: (373-22) 24 57 14

www.viitorul.org

Orice utilizare a unor extrase ori opinii ale autorului acestui Studiu trebuie să conțină referință la IDIS „Viitorul”.

CUPRINS

Acronime	4
Sumar executiv	5
1. Cadrul legal în domeniul finanțelor publice locale	7
2. Tendințe generale în evoluția finanțelor publice locale în Republica Moldova	10
3. Evaluarea sustenabilității financiare ale APL din Republica Moldova	16
Probleme identificate și recomandări	27
Anexe.....	29

Acronime

APC	– Administrație publică centrală
APL	– Administrația publică locală
APL I	– Administrația publică locală de nivelul întâi (sate, comune, orașe)
APL II	– Administrația publică locală de nivelul doi (raioane, mun. Chișinău, mun. Bălți)
BPN	– Bugetul Public Național
BS	– Bugetul de Stat
BUAT	– Bugetul unității administrativ-teritoriale
CEAL	– Carta europeană a autonomiei locale
CF	– Codul fiscal
CBTM	– Cadrul bugetar pe termen mediu
FEB	– Fondul de echilibrare a BUAT
FMI	– Fondul Monetar Internațional
FPL	– Finanțele publice locale
GFS	– Statisticile Financiare Guvernamentale
LFPL	– Legea privind finanțele publice locale
MFPL	– Managementul finanțelor publice locale
OCDE	– Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
PIB	– Produsul Intern Brut
SND	– Strategia Națională de descentralizare
UAT	– Unitate administrativ-teritorială
UE	– Uniunea Europeană
UTA	– Unitate teritorială-autonomă
TDG	– Transferurile cu destinație generală
TDS	– Transferuri cu destinație specială

Sumar executiv

Raportul de față evaluează capacitățile administrației publice locale în domeniul finanțelor publice locale în 50 cele mai mari localități din Republica Moldova. În calitate de bază informațională a servit informația obținută de la Ministerul Finanțelor privind bugetele UAT agregate la nivel național și bugetele localităților.

Raportul este elaborat în cadrul proiectului „Promovarea transparenței și sustenabilității financiare a politicilor regionale, a întreprinderilor de stat și a autorităților locale din Republica Moldova”. Proiectul este implementat de IDIS „Viitorul”, în parteneriat cu Institutul pentru Reforme Economice și Sociale din Slovacia (INEKO), cu suportul financiar al Programului de Asistență Oficială pentru Dezvoltare al Republicii Slovace (SlovakAid). Inițiativa are ca scop îmbunătățirea transparenței și a stabilității financiare a autorităților publice locale și a întreprinderilor de stat din Moldova prin transferul de know-how din proiectele similare implementate cu succes în Slovacia.

Transparența veniturilor și a cheltuielilor bugetare ale autorităților publice locale din Republica Moldova în perioada 2007-2016 este accesibilă online pe portalul <http://localbudgets.viitorul.org/>. Scopul acestei activități este de crește transparența financiară la nivel local și a implica publicul în monitorizarea cheltuirii banilor publici pentru a reduce riscurile de corupție.

Așadar, următoarele concluzii au reieșit din analiza capacităților APL în domeniul finanțelor publice locale:

- în contextul reformei managementului finanțelor publice, începând cu anul 2016, Bugetul Public Național (BPN), inclusiv Bugetul unității administrativ-teritoriale (BUAT), se elaborează în baza Clasificației

bugetare noi (actualizate) și în cadrul noului sistem informațional de management financiar (SIMF);

- administrațiile publice locale din Republica Moldova dispun de puține surse de venituri în comparație cu guvernele locale din țările cu sisteme democratice și financiare dezvoltate;
- deși în perioada analizată veniturile și cheltuielile bugetare cresc, totuși, mărimea BUAT este critic insuficientă pentru asigurarea dezvoltării durabile a colectivităților locale. Astfel, în 2017 unui locuitor din Republica Moldova i-a revenit din bugetele locale în mediu 3 791 lei;
- cunosc creșteri în expresie absolută și relativă sursele de venituri care sunt asociate cu centralizarea financiară. Ponderea cea mai mare în totalul veniturilor BUAT (88%) a fost deținută în 2016-2017 de sursele de venituri care provin din BS - transferurile și defalcările de la impozitele de stat. În consecință, pe segmentul temporal 2009-2017, perioada 2014-2017 se caracterizează prin cel mai scăzut grad de descentralizare financiară înregistrat la nivelul UAT din Republica Moldova;
- impozitele și taxele locale au înregistrat în 2016-2017 valori neimportante (cca. 6%) în contextul provocărilor derivate din necesitatea dezvoltării economice locale și implementării SND. Pasivitatea și eforturile insuficiente depuse de autoritățile APL de a crește contribuția veniturilor proprii la formarea veniturilor bugetare, mediul politic, economic, social și demografic nefavorabil, explică în mare parte acest regres;
- deși relațiile inter-bugetare au fost reformate (2014-2015), totuși aspectele legate

de lipsa de transparență în alocarea fondurilor publice și favorizarea financiară a APL după criteriul politic sunt puternic pronunțate;

- lipsa indicatorilor statistici de măsurare a diferitelor aspecte ale economiei locale creează dificultăți în evaluarea impactului bugetelor locale asupra acesteia;
- consolidarea bazei de venituri proprii la nivelul APL, inclusiv prin implementarea deplină și în bune condiții a prevederilor SND reprezintă soluția de bază pentru asigurarea premiselor favorabile creșterii economice durabile la nivel local;

- reieșind din problemele și provocările cu care se confruntă APL din Republica Moldova în domeniul finanțelor publice locale, se impune dezvoltarea și aplicarea tehnicilor și instrumentelor de management financiar la nivelul autorităților APL;
- în țările în care există prea multe entități subnaționale (sau prea mici pentru a fi viabile), problemele legate de alocarea competențelor și surselor lor de finanțare nu pot fi abordate în mod rațional în absența unor forme de reorganizare teritorială, prin care guvernele subnaționale să fie raționalizate, iar rolul lor - reorientat.

1. Cadrul legal în domeniul finanțelor publice locale

Carta europeană a autonomiei locale este primul tratat internațional cu caracter obligatoriu, care garantează drepturile comunităților locale și autorităților lor alese. Prin urmare, ea este un instrument juridic unic pentru a apăra autonomia și independența comunităților teritoriale în Europa și constituie baza pentru dezvoltarea de mai departe a democrației la nivel local. Carta este primul tratat care stabilește principiul transferului de competențe către comunitățile locale, însoțit, în același timp, de un transfer proporțional de resurse financiare. Acest principiu, cunoscut sub numele de *principiul subsidiarității*, permite descentralizarea puterii către nivelul cel mai apropiat de cetățean. Prin principiile de bază pe care le conține, Carta urmărește să asigure compatibilitatea diverselor structuri ale comunităților locale din cadrul statelor membre ale Consiliului European. Republica Moldova a semnat Carta europeană a autonomiei locale în 1996, intrarea în vigoare fiind planificată pentru 1998.

♦ **Articolul 9 al Cărții europene a autonomiei locale** conține principii și reguli de finanțare a autorităților APL pentru ca acestea să fie cu adevărat autonome din punct de vedere financiar:

- autoritățile APL au dreptul la resurse proprii, suficiente, de care pot dispune în mod liber în exercitarea atribuțiilor lor;
- resursele financiare ale autorităților APL trebuie să fie proporționale cu competențele prevăzute de constituție sau de lege;
- cel puțin o parte dintre resursele financiare ale autorităților APL trebuie să provină

din taxele și impozitele locale, al căror nivel acestea au competența să îl stabilească în limitele legale;

- sistemele de prelevare pe care se bazează resursele de care dispun autoritățile APL trebuie să fie de natură suficient de diversificată și evolutivă pentru a le permite să urmeze, pe cât posibil, evoluția reală a costurilor exercitării competențelor acestora;
- protejarea UAT cu o situație mai grea din punct de vedere financiar necesită instituirea de proceduri de egalizare financiară sau de măsuri echivalente, destinate să corecteze efectele repartitiei inegale a resurselor potențiale de finanțare, precum și a sarcinilor fiscale care le incumbă. Asemenea proceduri sau măsuri nu trebuie să restrângă libertatea de opțiune a autorităților administrației publice locale în sfera lor de competență;
- autoritățile APL trebuie să fie consultate, de o manieră adecvată, asupra modalităților de repartizare a resurselor redistribuite care le revin;
- subvențiile alocate UAT trebuie, pe cât posibil, să nu fie destinate finanțării unor proiecte specifice. Alocarea de subvenții nu trebuie să aducă atingere libertății fundamentale a politicilor autorităților APL în domeniul lor de competență;
- în scopul finanțării cheltuielilor lor de investiții, autoritățile publice locale trebuie să aibă acces, în conformitate cu legea, la piața națională a capitalurilor.

În Republica Moldova, finanțele publice locale sunt reglementate de următoarele legi și strategii:

- ♦ **Strategia națională de descentralizare** reprezintă principalul document de politici în domeniul APL, care determină mecanismele naționale în domeniul descentralizării și asigurării unei autonomii locale autentice pentru autoritățile APL. SND stabilește obiectivele și sarcinile pe termen mediu (3–5 ani) în vederea implementării priorității de descentralizare a puterii și asigurării autonomiei locale, în corespundere cu principiile CEAL. Conceptul și obiectivele politicii de descentralizare sunt conforme cu experiența țărilor europene, corespund aspirației de integrare europeană și acordurilor bilaterale Republica Moldova - Uniunea Europeană.
- ♦ **Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale**, nr. 181 din 25.07.2014 determină cadrul juridic general în domeniul finanțelor publice, în special: a) stabilește principiile și regulile bugetar-fiscale; b) determină componentele bugetului public național și reglementează relațiile inter-bugetare; c) reglementează calendarul bugetar și procedurile generale privind procesul bugetar; d) delimitează competențele și responsabilitățile în domeniul finanțelor publice. Dispozițiile legii se aplică la elaborarea, aprobarea, executarea, raportarea și controlul bugetelor și fondurilor componente ale bugetului public național, precum și la asigurarea monitoring-ului financiar al activității autorităților/instituțiilor publice la autogestiune, a întreprinderilor de stat/municipale și a societăților comerciale cu capital integral sau majoritar public.
- ♦ **Legea privind finanțele publice locale**, nr. 397-XV din 16.10.2003 formulează garanțiile autonomiei financiare, stabilește veniturile și cheltuielile BUAT, reglementează repartizarea veniturilor între BUAT, stabilește modalitatea de calcul a transferurilor, definește împrumuturile pe care le poate contracta o APL, reglementează modalitatea de echilibrare a

BUAT și constituirea fondurilor de rezervă ale autorităților APL, reglementează elaborarea, aprobarea și execuția BUAT, drepturile și responsabilitățile executorilor de buget, inspecția și controlul financiar, fondurile speciale ale unităților administrativ-teritoriale.

- ♦ **Strategia de dezvoltare a managementului finanțelor publice pentru anii 2013-2020.** Scopul Strategiei este de a oferi o sinteză a reformelor în curs de desfășurare, prin consolidarea într-un singur document a acțiunilor de politici și strategii în desfășurare pe mai multe componente cheie ale managementului finanțelor publice. Strategia prezintă starea actuală și rezumă obiectivele pe termen scurt și lung legate de conformarea managementului finanțelor publice la standardele și practicile UE și cele internaționale. Obiectivul general al Strategiei este de a asigura alocarea eficientă și eficace a resurselor financiare publice spre activități care să contribuie la creșterea economiei și dezvoltarea Republicii Moldova și să mențină gestiunea eficientă a fondurilor publice în toate domeniile și sectoarele administrației publice.

În contextul reformei managementului finanțelor publice, începând cu anul 2016, bugetul public național, inclusiv BUAT, se elaborează în baza **Clasificației bugetare noi** (actualizate), aprobate prin Ordinul ministrului finanțelor nr.190 din 31 decembrie 2014 și **în cadrul noului sistem informațional de management financiar (SIMF)**.

Clasificația bugetară este formată din următoarele elemente: clasificarea organizațională, clasificarea funcțională, clasificarea programelor, clasificarea economică și clasificarea surselor.

Sistemul informațional de management financiar are ca scop integrarea setului de instrumente de gestiune financiară, în scopul îmbunătățirii eficienței și transparenței procesului de management financiar, precum și a controlului cheltuielilor publice. Acesta, prin platforma web urmărește să asigure funcționalitatea procesului de planificare

bugetară pe nivele de bugete, utilizatorii căruia vor fi autoritățile/instituțiile bugetare din cadrul UAT de ambele nivele, direcțiile finanțe ale UAT, precum și Ministerul Finanțelor.

Analiza realizată în cadrul prezentului raport urmează logica și structura clasificărilor economice. În acest context, menționăm că clasificarea economică actualizată și cu implementare din 2016, este elaborată în conformitate cu standardele Statisticii Finanțelor Guvernamentale (GFS)

2001, formulate de Fondul Monetar Internațional.

Clasificarea economică conține șase tipuri:

100000 Venituri

200000 Cheltuieli

300000 Active nefinanciare

400000 Active financiare

500000 Datorii

900000 Modificarea soldului de mijloace bănești.

2. Tendințe generale în evoluția finanțelor publice locale în Republica Moldova

Noțiuni cheie și aspecte metodologice asociate clasificăției bugetare noi (actualizate).

Parametrii de bază care caracterizează dimensiunea și structura finanțelor publice locale și care sunt puse la baza elaborării bugetului local (clasificația economică) sunt: veniturile, cheltuielile, activele nefinanciare, activele financiare, datoriile și modificarea soldului de mijloace bănești (tabelul 1).

Tabelul 1. Variabilele economice și financiare ale bugetului local

Denumirea	Cod Eco	Suma, mii lei
Venituri	100000	
Cheltuieli	200000	
Active nefinanciare	300000	
Active financiare	400000	
Datorii	500000	
Modificarea soldului de mijloace bănești	900000	

Conform clasificăției economice, **veniturile (100000)**, în sens economic, semnifică majorarea valorii nete a activelor, ca rezultat al operațiunilor de încasare a impozitelor, taxelor și altor încasări în bugetele componente ale bugetului public național.

Clasificația veniturilor bugetelor prezintă gruparea resurselor de venituri ale tuturor nivelelor de bugete din sistemului bugetar al Republicii Moldova și se bazează pe acte legislative și normative, care determină modul de formare a veniturilor.

Veniturile sunt clasificate în următoarele **categorii**¹:

- 110000** Impozite și taxe
- 120000** Contribuții și prime de asigurări obligatorii
- 130000** Granturi primite
- 140000** Alte venituri
- 190000** Transferuri primite în cadrul bugetului public național.

Cheltuielile (200000) reprezintă micșorarea valorii nete a activelor în rezultatul operațiunilor aferente plăților de dobânzi la datorii, plăți în forma retribuirii muncii angajaților, prestării serviciilor publice, plăți în formă de subsidii, transferuri între bugete etc. Operațiunile generatoare de cheltuieli derivă din funcțiile autorităților publice de a presta servicii pe bază necomercială (educație, protecție a mediului, cultură etc.) sau de a redistribui veniturile prin intermediul transferurilor.

Cheltuielile sunt clasificate în următoarele **categorii**:

- 210000** Cheltuieli de personal
- 220000** Bunuri și servicii
- 240000** Dobânzi
- 250000** Subsidii
- 260000** Granturi acordate
- 270000** Prestații sociale
- 280000** Alte cheltuieli
- 290000** Transferuri acordate în cadrul BPN.

¹ alăturat sunt indicate codurile din clasificăția economică.

Activele nefinanciare (300000) reprezintă activele, care nu pot servi creanță față de alți agenți economici, și respectiv nu fac parte a activelor financiare. Activele nefinanciare ca și activele financiare servesc mijloc de acumulare. Majoritatea activelor nefinanciare aduc beneficii sau de la utilizarea lor în producerea mărfurilor și serviciilor sau în formă de venit din proprietate. Activele nefinanciare care nu aparțin instituțiilor bugetare și nu sunt controlate de acestea nu se includ la această categorie. Ele se reflectă în evidența contabilă la conturile extra-bilanțiere respective.

Activele nefinanciare sunt clasificate în următoarele **categorii**:

- 310000 Mijloace fixe
- 320000 Rezerve de stat
- 330000 Stocuri de materiale circulante
- 340000 Producție în curs de execuție, produse și producția finită, animale tinere la îngrășat
- 350000 Mărfuri
- 360000 Valori
- 370000 Active neproductive.

Activele financiare (400000) reprezintă creanță financiară care dă dreptul unei instituții bugetare - proprietar al activului (creditor), să primească una sau mai multe plăți de la altă instituție bugetară sau agent economic (debitor) conform condițiilor și prevederilor stipulate în contractul încheiat între ambele părți. Creanța financiară reprezintă un activ, care asigură creditorului primirea beneficiului economic, în calitate de mijloc de acumulare. Creditorul poate să primească beneficii adiționale sub formă de dobândă sau alte plăți de venituri din proprietate.

Activele financiare sunt clasificate în următoarele **categorii**:

- 410000 Creanțe interne
- 420000 Creanțe externe
- 430000 Mijloace bănești.

Datoriile (500000) reprezintă angajamente ale bugetelor de toate nivelurile sau a unor instituțiilor bugetare față de alte instituții.

Datoriile sunt clasificate în următoarele **categorii**:

- 510000 Datorii interne
- 520000 Datorii externe.

Modificarea soldului de mijloace bănești se utilizează la echilibrarea bugetului și presupune următoarele **categorii**:

- 910000 Sold de mijloace bănești la începutul perioadei
- 920000 Corectarea soldului de mijloace bănești
- 930000 Sold de mijloace bănești la sfârșitul perioadei.

În baza acestor categorii bugetare pot fi calculați următorii indicatori de bază utili pentru analiza bugetelor locale:

- Veniturile (100000) împreună cu activele financiare și datoriile formează resursele bugetului local:

$$\text{Resursele BUAT} = \text{veniturile (100000)} + \text{activele financiare (400000)} + \text{datoriile (500000)}$$

- Diferența între veniturile și cheltuielile totale reprezintă soldul bugetar. Soldul bugetar se stabilește în funcție de necesitățile și posibilitățile de finanțare a bugetului public național, cu respectarea principiilor bugetare și a regulilor politicii bugetar-fiscale, prevăzute de Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale.

Cheltuielile totale sunt obținute prin însumarea cheltuielilor propriu-zise și a activelor nefinanciare:

$$\text{Soldul bugetar} = \text{veniturile (100000)} - [\text{cheltuielile (200000)} + \text{activele nefinanciare (300000)}].$$

Soldul bugetar poate fi pozitiv sau negativ. Soldul pozitiv reflectă excedent bugetar, iar cel negativ – deficit bugetar.

- Activele financiare însumate cu datoriile și modificarea soldului de mijloace bănești reprezintă sursele de finanțare a soldului bugetar.

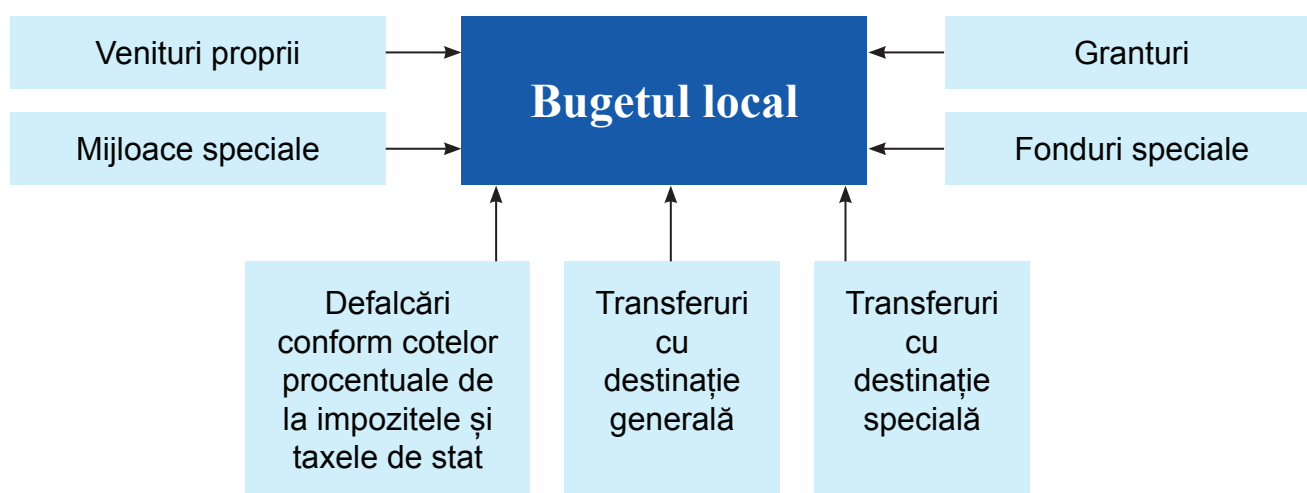
**Sursele de finanțare a soldului bugetar =
activele financiare (400000) +
datoriile (500000) +
modificarea soldului de mijloace
bănești (900000).**

Parametrii de bază care caracterizează structura bugetului local² sunt: veniturile, cheltuielile, activele nefinanciare, activele financiare, datoriile și modificarea soldului de mijloace bănești.

În Republica Moldova, conform LFPL, veniturile BUAT se formează din sursele reprezentate în figura 1.

În același timp, sursele specificate în fig. 1 diferă după structură și proporții în funcție de nivelul bugetului local considerat.

Figura 1. Sursele de formare a veniturilor BUAT

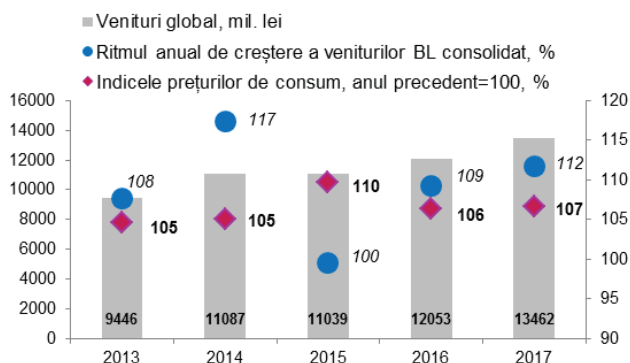
Sursa: elaborat în baza LFPL.

Dimensiunea BUAT agregate la nivel național reiese din figura 2 și 3. Astfel, în 2017 mărimea BUAT agregate la nivel național pe partea de venituri a fost de 13 462 mil. lei, în creștere cu 112% față de 2016. Considerând evoluția IPC în 2017 (107% față de 2016) **creșterea reală a veniturilor BUAT agregate (considerând inflația)** la nivel național a constituit 5%. Pe segmentul temporal 2013-2017 cea mai nefastă evoluție a veniturilor bugetelor locale agregate la nivel național a fost înregistrată în 2015 și 2016 (în primul caz creșterea reală a veniturilor bugetare locale a fost negativă: -10%, în cel de-al doilea, creșterea reală a fost de doar 3%).

Un indicator calitativ important care caracterizează mărimea relativă a bugetelor locale este raportul dintre parametrii bugetari și numărul populației. În acest sens, fig. 3 reprezintă evoluția veniturilor BUAT agregate la nivel național și numărul populației Republicii Moldova. După cum urmează din

² conform clasificăției bugetare noi, actualizate, intrată în vigoare din 2016.

Figura 2. Evoluția veniturilor BUAT vs. dinamica IPC.

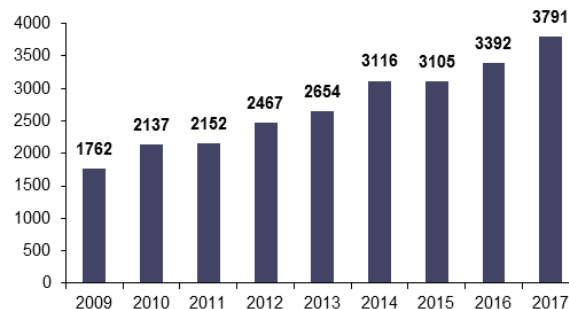

Sursa: elaborat în baza informației MF și BNS.

reprezentarea grafică, în 2017 unui locuitor al Republicii Moldova i-a revenit în medie 3 791 lei din veniturile bugetelor locale. Aceste constatare demonstrează **dimensiunea insuficientă a bugetelor locale pentru incitarea proceselor de creșterea economică durabilă la nivel local.**

Rolul, proporția și calitatea finanțării proceselor de dezvoltare economică locală prin finanțele publice locale poate fi evaluată cu ajutorul indicatorilor reprezentați în fig. 4. Astfel, ponderea BUAT agregate la nivel național pe partea de venituri în PIB a înregistrat în 2017 cea mai mică valoare (7,61%) pe segmentul temporal 2009-2017. Retragera continuă a bugetelor locale de la finanțarea economiilor locale a devenit mai pronunțată începând cu 2014. În același timp,

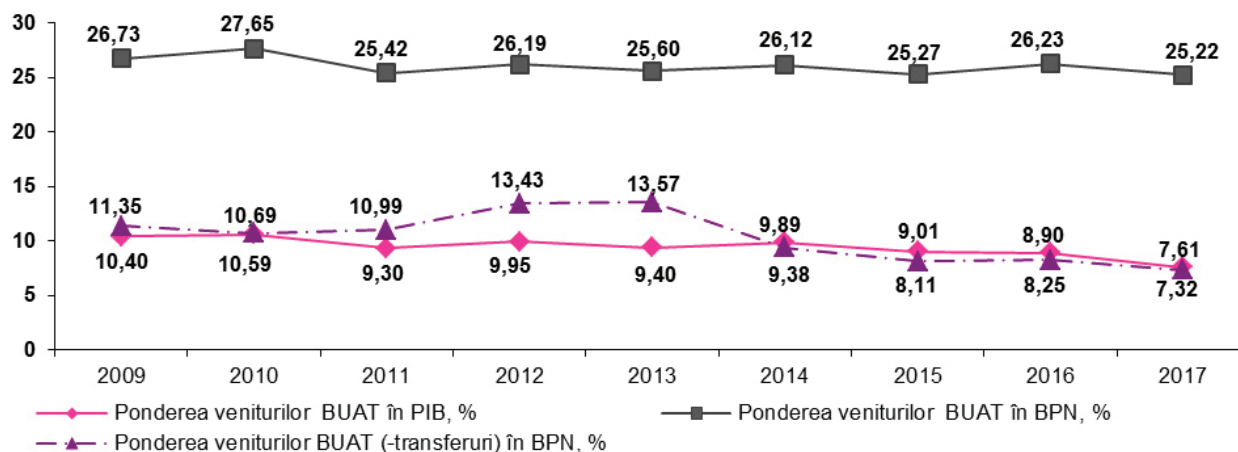
Figura 3. Dinamica veniturilor BUAT pe locuitor, lei.

Sursa: elaborat în baza informației MF și BNS.

se restrânge și locul bugetelor locale în structura BPN, în 2017 ponderea BUAT agregate la nivel național în BPN (pe partea de venituri) a înregistrat în perioada cuprinsă de analiză cea mai mică valoare (25,22%). Aceste evoluții sugerează concluzia despre desconsiderarea de către decidenții politici de la nivelul APC a dezvoltării economice locale în calitate de soluție menită să reducă sărăcia și să consolideze sustenabilitatea proceselor de creștere economică în Republica Moldova. Este critică evoluția raportului dintre veniturile BUAT agregate la nivel național fără transferurile de la bugetul de stat și veniturile BPN. Astfel, după cum urmează din fig. 4, acest indicator înregistrează valori în continuă descreștere: de la 10,59% în 2010, până la 7,32% în 2017.

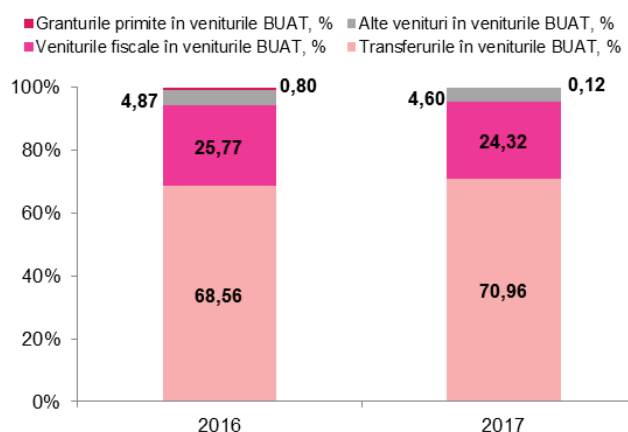
Figura 4. Evoluția veniturilor bugetelor locale agregate la nivel național în PIB și BPN, %.

Sursa: elaborat în baza informației MF și BNS.

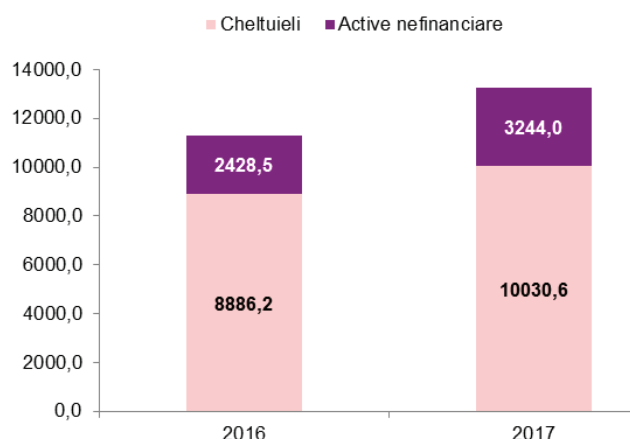
În structura veniturilor BUAT ponderea cea mai mare este deținută de transferuri (fig. 5). În 2017 valoarea acestui indicator a înregistrat o creștere de 2,4 p. p. comparativ cu anul precedent, celelalte componente ale veniturilor bugetare înregistrând reduceri.

Figura 5. Structura veniturilor BUAT, %.

Sursa: elaborat în baza informației MF și BNS.

Figura 6. Structura cheltuielilor totale ale BUAT, mil. lei.

Sursa: elaborat în baza informației MF și BNS.

Conform *Cărții europene a autonomiei locale* (art. 9), sursele de venituri care alimentează bugetele locale trebuie să fie de natură suficient de diversificată și evolutivă pentru a le permite să urmeze, pe cât posibil, evoluția reală a costurilor exercitării competențelor acestora. În același timp, una din cele mai pronunțate deficiențe în finanțarea proceselor de dezvoltare locală în Republica Moldova (în special, a necesității de investiții capitale) este lipsa accesului cvasi-absolut al APL la piața de capital. Tabelele 1A și 2A din Anexe demonstrează în proporția creditelor bancare acordate APL în totalul creditelor acordate la nivelul sistemului bancar a fost în perioada 2016-2017 de cca. 0,1%, finanțarea prin emisiuni de obligațiuni și operațiunile cu valori mobiliare nefiind, cu desăvârșire, practicate în Republica Moldova. Amintim, în acest context că conform *Cărții europene a autonomiei locale*, în scopul finanțării cheltuielilor lor de investiții, autoritățile publice locale trebuie să aibă acces, în conformitate cu legea, la piața națională a capitalurilor.

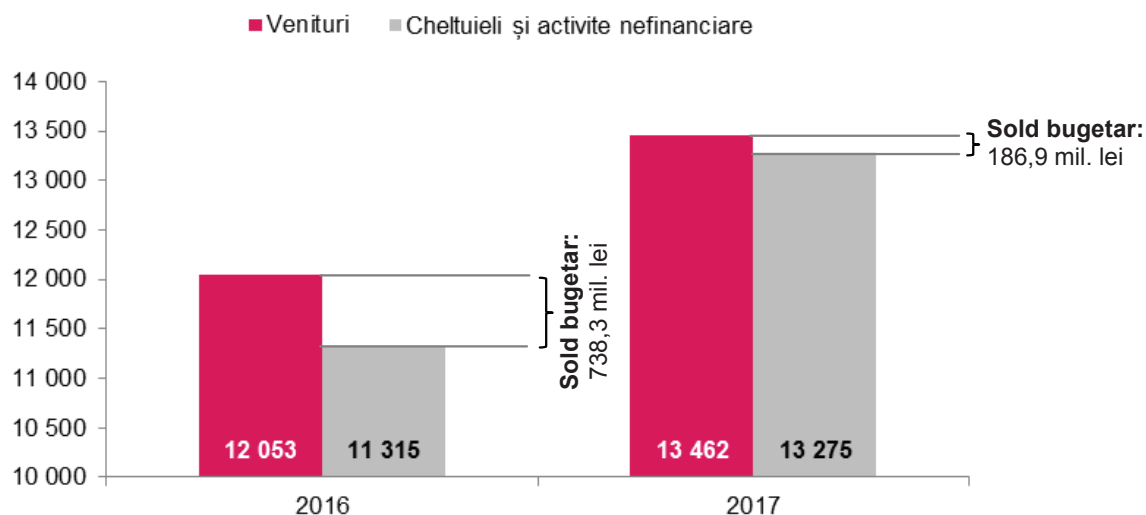
Cheltuielile totale ale bugetelor locale reprezintă însumarea cheltuielilor propriu-zise și activelor nefinanciare³. În 2017 cheltuielile totale ale bugetelor locale agregate la nivel național au constituit 13 274, 6 mil. lei, fiind în creștere cu 117,3% față de 2016. După cum urmează din fig. 6, în 2017 structura cheltuielilor totale (constituite în baza clasificăției economice) a fost formată în proporție de 75,6% din cheltuielile propriu-zise și 24,4% - din activele nefinanciare. Menționăm, în acest context, că față de anul precedent, locul activelor nefinanciare în cheltuielile totale a crescut cu 2,9 p. p., cu reducerea concomitentă în aceeași proporție a ponderii cheltuielilor propriu-zise.

Componentele esențiale ale cheltuielilor propriu-zise sunt cheltuielile de personal și cheltuielile cu bunuri și servicii. La rândul lor, activele nefinanciare sunt reprezentate în bugetele locale agregate la nivel național de cheltuielile asociate mijloacelor fixe și stocurilor de materiale circulante.

³ Setul metodologic privind elaborarea, aprobarea și modificarea bugetului. Anexă la ordinul Ministrului Finanțelor nr. 209 din 24.12.2015, p. 58.

Conform *Legii privind finanțele publice locale*, bugetele anuale ale UAT nu pot fi aprobate și executate cu deficit bugetar. Această prevedere nu se aplică în cazul angajării împrumuturilor, vânzării și privatizării bunurilor proprietate publică ale UAT și angajării soldurilor de mijloace bănești la finanțarea cheltuielilor publice care exced veniturile bugetare.

Figura 7. Soldul bugetar la nivelul agregat al BUAT, %

Sursa: elaborat în baza informației MF.

Figura 7 demonstrează că în perioada 2016-2017 bugetele locale agregate la nivel național s-au încheiat cu excedente bugetare importante. Mijloacele care au constituit diferența dintre veniturile și cheltuielile BUAT au fost folosite pentru modificarea soldului de mijloace bănești și rambursarea împrumuturilor contractate de autoritățile APL. În același timp, excedentul bugetar indică la existența unor probleme complexe în domeniul MFPL la nivelul APL din Republica Moldova: abilități insuficiente de planificare a parametrilor bugetari, capacitate nesatisfăcătoare de cheltuire rațională a banilor publici, presiune fiscală excesivă pe populație și sectorul privat. Astfel, din tabelul 3A din Anexe urmează că, în condițiile în care nivelul executat al bugetelor locale consolidate la nivel

național a reprezentat, pe partea de venituri, 99,2% față de nivelul planificat precizat, rezultă că excedentul bugetar a fost obținut prin neexecutarea nivelului planificat al cheltuielilor bugetare: cu alte cuvinte, banii din bugetele locale nu au fost cheltuiți în proporția planificată. După cum reiese din calcule, nivelul de cheltuire a banilor publici din BL a reprezentat 89% față de nivelul planificat. Cele mai pronunțate niveluri de neîndeplinire a țăintelor planificate în BL pe partea de cheltuieli au fost înregistrate în cazul cheltuielilor legate de protecția mediului (67,4% din obiectivul planificat), gospodăria de locuințe și gospodăria serviciilor comunale (77,8%), serviciile în domeniul economiei (78,7%) – toate acestea fiind categorii de cheltuieli aferente competențelor proprii ale APL.

3. Evaluarea sustenabilității financiare la nivelul APL din Republica Moldova

Evoluția veniturilor bugetelor unităților administrativ-teritoriale incluse în analiză în perioada 2014 - 2017 poate fi urmărită cu ajutorul diagramei din fig. 1A. După cum reiese din reprezentarea grafică, în intervalul temporal supus cercetării, doar 14 UAT au înregistrat creșteri consecutive de venituri bugetare, dintre acestea evidențiindu-se municipiile Cahul, Soroca și Edineț.

Figura 8 reprezintă dinamica veniturilor bugetelor locale în perioada 2016-2017, perioadă în care bugetele locale sunt întocmite conform

Clasificației bugetare noi (actualizate). Cele mai remarcabile evoluții în 2017 comparativ cu 2016 sunt înregistrate la nivelul bugetelor municipiilor Cahul (81 mil. lei, în creștere cu 115,3% față de anul precedent), Ungheni (77 mil. lei, creșterea față de 2016 fiind de 111,5%) și Orhei (59 mil. lei, creșterea fiind de 127,7% comparativ cu anul precedent).

În același timp, cele mai nefavorabile evoluții la acest capitol în perioada 2016-2017 sunt observate în cazul orașului Nisporeni, orașul Sângera, comuna Trușeni și satul Talmaza.

Figura 8. *Dinamica veniturilor bugetelor locale: 2017 vrs. 2016*

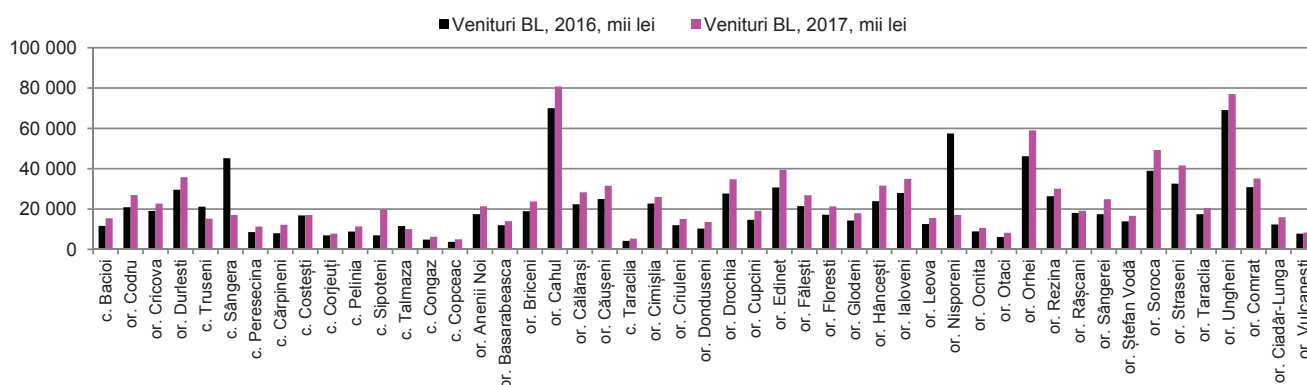
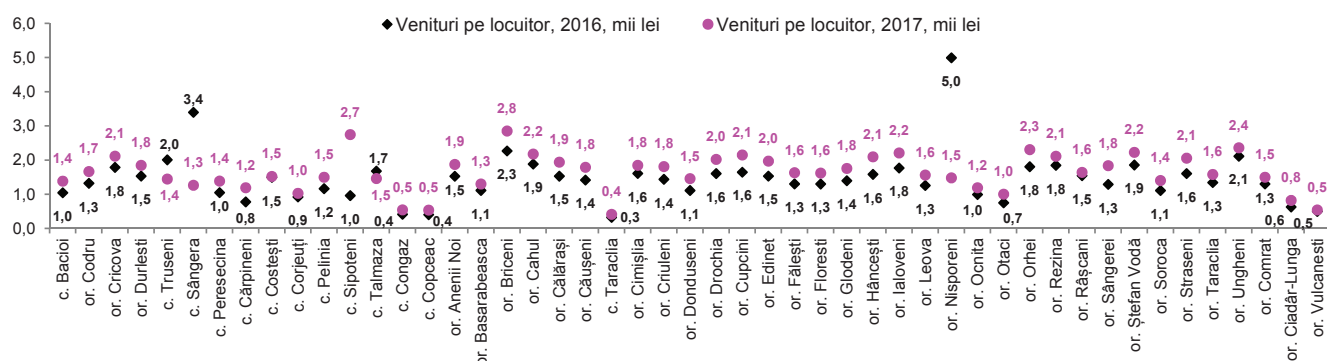

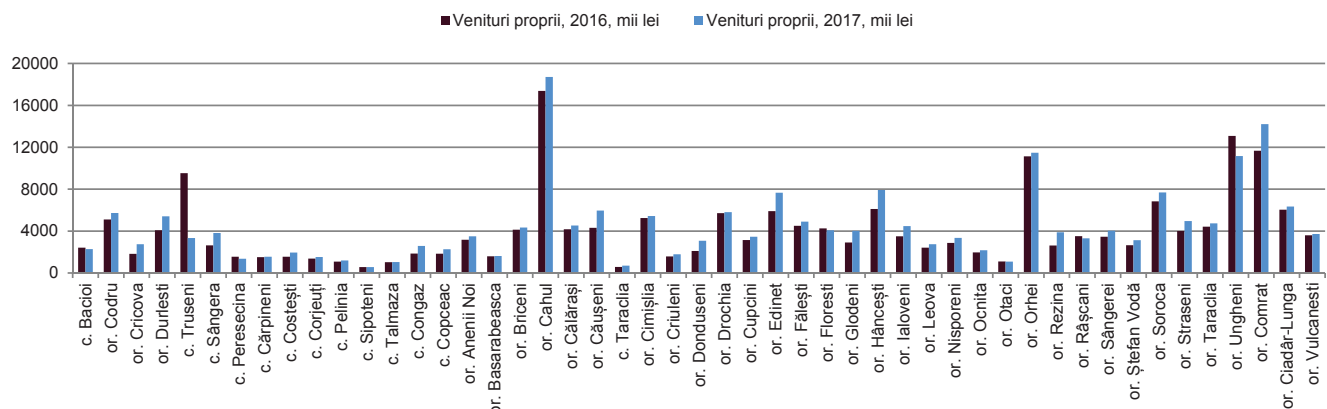
Figura 9 concretizează această analiză, reprezentând veniturile bugetelor locale pe locuitor. În 2017 nici o localitate dintre cele incluse în analiză nu a depășit valoarea medie națională a raportului dintre totalul veniturilor bugetare și numărul populației (3,8 mii lei). În același timp, aplicând abordarea comparată față de UAT examinate, cele mai mari venituri bugetare pe locuitor au fost înregistrate în cazul bugetelor locale al orașului Briceni (2,8 mii lei), comuna Sîpoteni (2,7 mii lei) și municipiul Ungheni (2,4 mii lei). Cele mai mici valori sunt observate în orașul Vulcanesti, satele Copceac și Congaz.

Figura 9. Dinamica veniturilor bugetelor locale pe locuitor: 2017 vrs. 2016.

Un management financiar eficient cere de la autoritățile publice locale să asigure stabilitatea surselor de venituri bugetare, iar această sarcină poate fi atinsă, în primul rând, dezvoltând sursele de venituri proprii. Fără existența unor surse relativ stabile de venituri proprii, structura părții de venituri a bugetului local nu poate fi considerată sustenabilă din punct de vedere financiar. În acest sens, fig. 10 reprezintă dinamica veniturilor proprii ale bugetelor locale incluse în analiză.

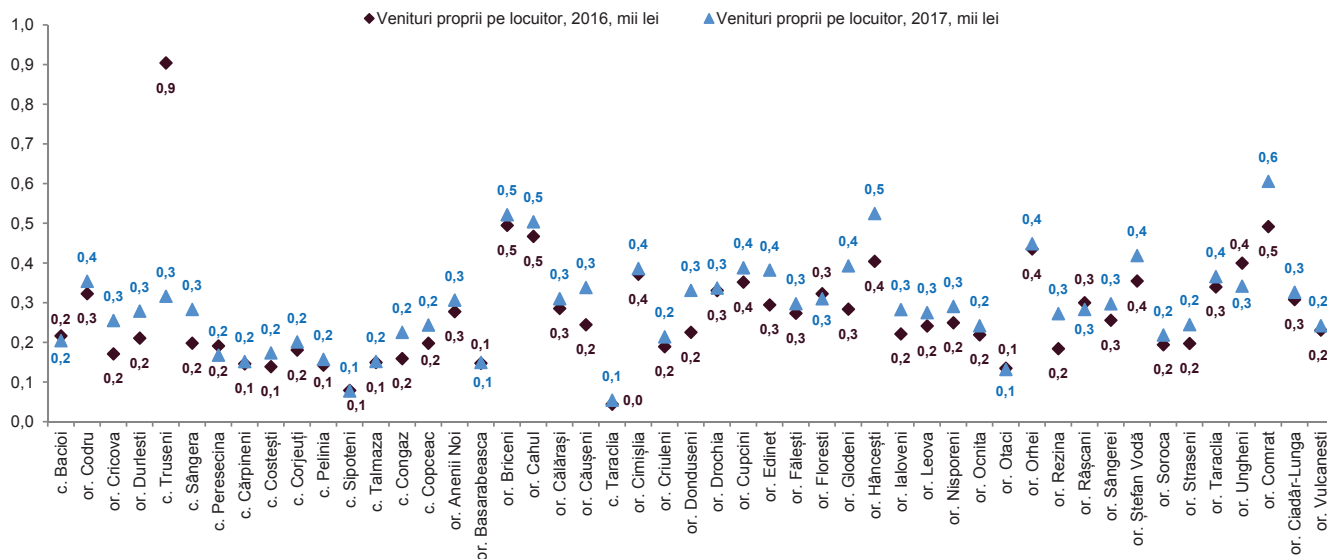
Figura 10. Dinamica veniturilor bugetare proprii: 2017 vrs. 2016.

După cum urmează din reprezentarea grafică, cele mai mari încasări din sursele proprii de venituri au fost înregistrate în 2017 de bugetele municipiile Cahul (19 mil. lei), Comrat (14 mil. lei), Orhei (11,5 mil. lei) și Ungheni (11,1 mil. lei).

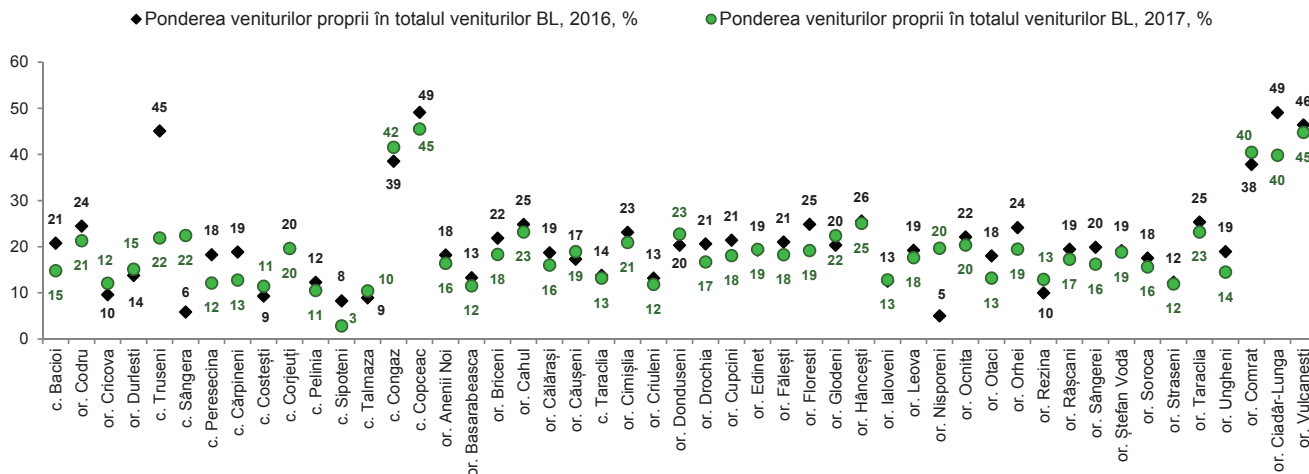
Pentru a cerceta mai profund acest aspect, fig. 11 evocă veniturile bugetare proprii pe locuitor. Astfel, în 2017 cele mai bune performanțe au fost înregistrate în cazul acestui indicator de bugetele municipiului Comrat (0,6 mii lei), municipiului Hâncești, orașului Briceni (câte 0,52 mii lei) și municipiului Cahul (0,5 mii lei). După cum reiese din reprezentarea grafică, marea majoritate de UAT (27 din 50) nu au înregistrat creșteri ale valorii indicatorului *Venituri proprii pe locuitor* în 2017 comparativ cu 2016, acest parametru rămânând la nivelul anului precedent.

Figura 11. Dinamica veniturilor proprii pe locuitor: 2017 vs. 2016.

La rândul ei, fig. 12 scoate în relief importanța veniturilor proprii pentru bugetele localităților analizate. Acest aspect este evaluat cu ajutorul indicatorului care exprimă proporția veniturilor proprii în totalul veniturilor bugetului local.

Figura 12. Ponderea veniturilor proprii în totalul veniturilor bugetului local: 2017 vs. 2016.

Acest parametru a înregistrat în 2017 cele mai mari valori în cazul bugetului orașului Vulcănești și satului Copceac (câte 45%), satului Congaz (42%), municipiilor Comrat și Ceadâr-Lunga și (câte 40%). Dintre localitățile supuse analizei, doar în cazul a 12 localități ponderea veniturilor proprii în totalul veniturilor bugetare a crescut în 2017 comparativ cu 2016.

Situația cu veniturile proprii indică la efortul depus de APL în consolidarea premiselor pentru dezvoltarea economică locală. Metodologia actuală de calcul a transferurilor (în baza capacității fiscale, numărului populației și suprafeței UAT) nu pune în dependență mărimea transferurilor pentru anul următor de efortul autoritățile publice locale de a identifica și exploata surse de venituri proprii în scopul

creșterii potențialului financiar al bugetului local (prevădute aplicată până în 2014/2015). Deși anularea acestei dependențe creează stimulente puternice pentru APL să crească contribuția surselor de venituri proprii la formarea părții de venituri a bugetelor locale, ponderea veniturilor proprii în totalul veniturilor bugetului locale nu doar că este insuficientă, dar este în continuă scădere. Una din explicațiile posibile ale acestor evoluții este reticența autorităților publice locale de a-și manifesta inițiativa și activismul în contextul tendinței pronunțate de creștere a numărului de primari și președinți de raioane ajunși în atenția organelor de drept. Astfel, conform *Centrului de investigații jurnalistice*, „în cinci ani, din 2013 până în 2017, procurorii au intentat peste 100 de dosare penale în privința primarilor și președinților de raioane. Cel mai des, în atenția instituțiilor de drept ajung aleși locali care reprezintă partidele de opoziție”⁴.

Numărul mare de cazuri de urmărire penală întocmite împotriva aleșilor locali sub pretextul luptei anticorupție sunt considerate de *Misiunea Congresului autorităților locale și regionale al Consiliului Europei* ca prezentând, conform standardelor europene, caracteristici problematice și contradictorii⁵. În acest sens, *Recomandarea 411 (2018)* emisă de acest for, consemnând deteriorarea considerabilă a democrației locale în Republica Moldova, indică la necesitatea identificării echilibrului corect între interesul public local și lupta împotriva corupției pentru a menține un nivel bun de guvernare locală în lumina Cartei Europene a Autonomiei Locale și a altor standarde europene.

Concluzia care se desprinde din această analiză este că, deși în 2012 a fost adoptată *Strategia Națională de Descentralizare*, în Republica Moldova centralizarea financiară cunoaște proporții din ce în ce mai pronunțate. Această tendință afectează, printre altele, independența autorităților publice locale în luarea deciziilor la nivel

local, generând premise denaturate de dezvoltare a unor anumite localități în detrimentul altora, deseori induse prin motive politice, determinând, în cele din urmă, accentuarea declinului economiilor locale.

Menționăm, în acest context, că din perspectiva eficienței, „*teorema descentralizării*” a lui Oates⁶ susține că: „*fiecare serviciu public trebuie furnizat de jurisdicția ce controlează aria geografică minimă care ar internaliza beneficiile și costurile unei astfel de furnizări*”. Conform acestui principiu, funcțiile de impozitare, cheltuire și reglementare ar trebui exercitate de nivelele inferioare ale guvernării, în cazul în care nu se poate argumenta convingător atribuirea lor unor nivele superioare ale acesteia. În mod similar, Uniunea Europeană a adoptat principiul general al „*subsidiarității*” pentru definirea ariilor în care Statele Membre au drepturi de acțiune independentă, adică acolo unde nu se aplică *acquis-ul comunitar*.

Indicăm totodată că în Raportul său, Comisia de monitorizare CG/MON/2015(29)4 din partea Congresului autorităților locale și regionale al Consiliului Europei consideră că SND ar trebui să fie pusă în aplicare în întregime până la sfârșitul anului 2018. În același timp, blocul de acțiuni dedicat consolidării bazei de venituri locale proprii și a autonomiei de decizie asupra lor, cu mici excepții, practic nu a fost realizat.

Dintre sursele de venituri proprii care alimentează bugetele locale, impozitul pe bunurile imobiliare este considerat ca fiind sursa cu cel mai pronunțat potențial financiar și de stabilitate.

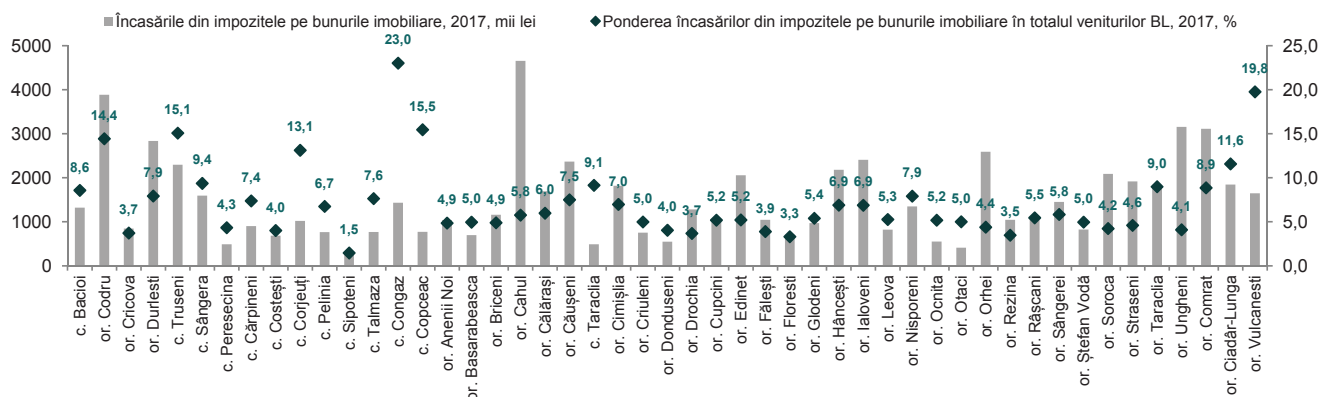
În acest sens, fig. 13 reprezintă încasările din impozitul pe bunurile imobiliare în expresie absolută (mii lei) și în expresie relativă (în %, ca proporție din totalul veniturilor bugetului local).

⁴ „Moldova penală”.

⁵ Recomandarea 411 (2018).

⁶ Oates W.E., *Fiscal Federalism*, Harcourt Brace Jovanovich, New York, 1972; Shah A., *The Reform of Intergovernmental Fiscal Relations in Developing and Emerging Market Economies*, Policy and Research Series No. 23, World Bank, Washington D.C., 1994.

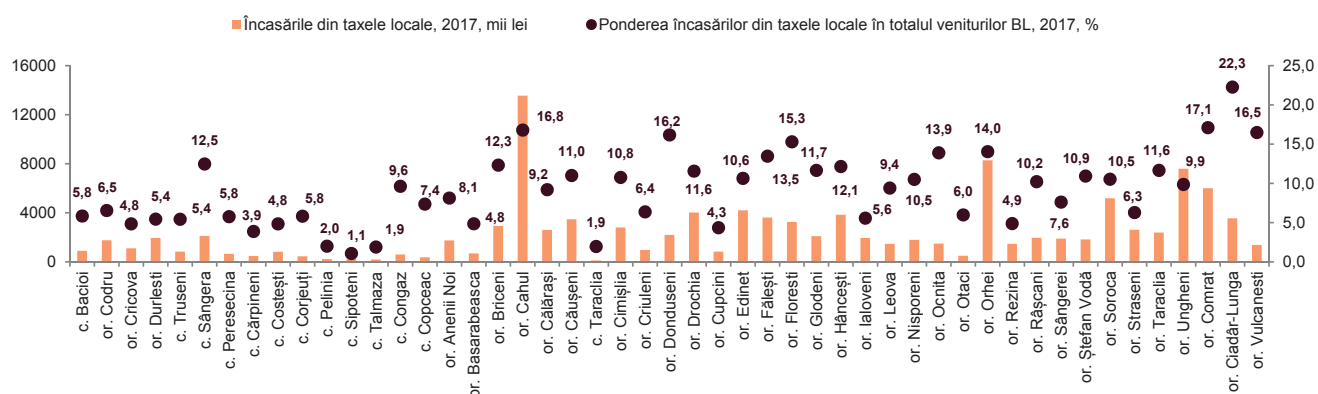
Figura 13. Încasările din impozitul pe bunurile imobiliare (axa din stânga) și ponderea acestora în totalul veniturilor bugetului local.

După cum urmează din reprezentarea grafică, cele mai mari venituri această sursă le-a generat în cazul bugetului municipiului Cahul (4,7 mil. lei), orașului Codru (3,9 mii lei), municipiile Ungheni și Comrat (câte 3,1 mil. lei). Rolul impozitului pe bunurile imobiliare măsurat cu ajutorul indicatorului ponderea încasărilor din această sursă în totalul veniturilor bugetului local a fost cel mai însemnat pentru bugetul satului Congaz (23%), orașului Vulcănești (19,8%), satului Copceac (15,5%), comunei Trușeni (15,1%) și orașelului Codru (14,4%).

Următoarea sursă de venituri proprii pentru bugetele locale sunt taxele locale. În acest sens, figura 14 reprezintă absolută (în mii lei) și relativă (în % ca contribuție la formarea veniturilor bugetului local) a acestora.

Figura 14. Încasările din taxele locale (axa din stânga) și ponderea acestora în totalul veniturilor bugetului local.

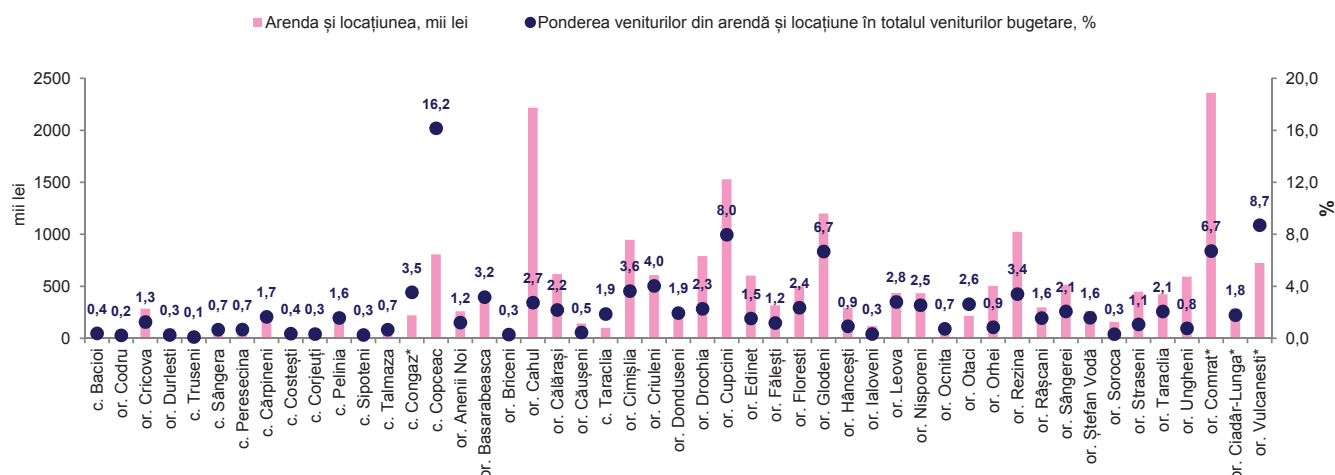

Cele mai mari încasări din taxele locale au fost înregistrate la nivelul bugetului municipiilor Cahul (13,6 mil. lei), Orhei (8,3 mil. lei), Ungheni (7,6 mil. lei), Comrat (6,0 mil. lei) și Soroca (5,2 mil. lei). Contribuția cea mai mare la formarea părții de venituri a bugetelor locale taxele locale au avut-o în cazul municipiilor Ceadâr-Lunga (22,3%), Comrat (17,1) și Cahul (16,8%).

Conform figurii 15, cele mai importante încasări din arenda terenurilor și arenda pentru resursele naturale și locațiunea bunurilor aferente patrimoniului public au fost înregistrate de bugetul municipiului

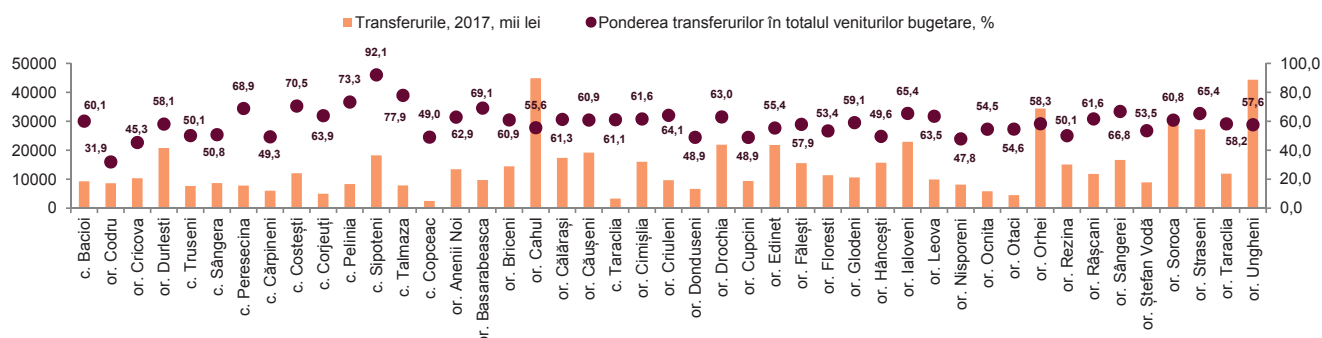
Comrat (2,4 mil. lei), municipiului (2,2 mil. lei) și orașului Cupcini (1,5 mil. lei). Exprimate în procente din veniturile bugetului local, arenda și locațiunea au reprezentat cele mai importante contribuții pentru satul Copceac (16,2%), orașul Vulcănești (8,7%) și orașul Cupcini (8,0%).

Figura 15. Încasările din arendă și locațiune în structura veniturilor bugetelor locale, 2017.

Deși veniturile proprii reprezintă parametrul asociat cu descentralizarea financiară și independența autorităților publice locale, cea mai mare parte din totalul veniturilor bugetelor locale revine transferurilor de la Bugetul de stat.

Figura 16. Transferurile de la bugetul de stat în totalul veniturilor bugetelor locale, 2017.

Această afirmație este confirmată și de reprezentarea grafică din figura 16. Dintre UAT analizate, cele mai mari transferuri au fost înregistrate la nivelul bugetelor municipiilor Cahul (44,9 mil. lei), Ungheni (44,4 mil. lei), Orhei (34,4 mil. lei), Soroca (30 mil. lei) și Strășeni (27 mil. lei). Cea mai mare contribuție la formarea veniturilor bugetelor locale transferurile au adus în cazul comunei Sipoteni (92%), satului Pelinia (73%), satului Costești (71%) și orașului Basarabeasca (69%).

Legea finanțelor publice locale stabilește două tipuri de transferuri efectuate de la bugetul de stat către bugetele unităților administrativ-teritoriale și anume: transferuri cu destinație generală și transferuri cu destinație specială.

Transferurile cu destinație generală reprezintă mijloace financiare alocate, conform prevederilor legale, în sumă absolută, cu titlu definitiv, de la bugetul de stat la bugetele unităților administrativ-teritoriale pentru finanțarea domeniilor

proprii de activitate ale autorităților administrației publice locale. Transferurile cu destinație generală se efectuează din fondul de susținere financiară a UAT, care se formează din impozitul pe venitul persoanelor fizice, nealocat sub formă de defalcări la BUAT și sunt la discreția APL, legislația neindicând destinația de cheltuire a acestor bani.

Transferuri cu destinație specială sunt mijloacele financiare alocate, conform prevederilor legale, în sumă absolută, cu titlu condiționat, de la bugetul de stat și/sau de la alte bugete la bugetele unităților administrativ-teritoriale pentru asigurarea exercitării funcțiilor publice sau în alte scopuri speciale. Transferurile cu destinație specială de la bugetul de stat se alocă BUAT pentru finanțarea învățământului preșcolar, primar, secundar general, special și complementar (extrașcolar), competențelor delegate autorităților APL de către Parlament la propunerea Guvernului și finanțarea cheltuielilor capitale.

Legea privind finanțele publice locale prevede că volumul acestor categorii de transferuri se stabilește expres în legea bugetului de stat pentru fiecare UAT. În cazurile expres prevăzute de legislație, transferurile menționate anterior pot

fi repartizate și prin alte acte normative. Legea stabilește clar formula de calcul pentru transferurile cu destinație generală efectuate din fondul de susținere financiară a UAT. Este reglementată și metodologia de calcul al transferurilor categoriale pentru școli, gimnazii și licee, calculate după metodologia de finanțare în bază de cost standard per elev.

Totodată, existența unor categorii mult prea numeroase de transferuri (tabelul 4A din Anexe reprezintă categoriile de transferuri care au fost alocate în perioada 2016-2017) în structura bugetelor locale care sunt explicate și reglementate prin diverse acte normative îngreunează considerabil evaluarea acestora, generând profunde confuzii și determină caracterul profund netransparent al alocării fondurilor publice.

Și mai netransparent este modul de alocare a transferurilor altele decât cele care se alocă din Bugetul de stat. Astfel, LFP prevede că prin decizia autorităților reprezentative și deliberative, între bugetele UAT pot fi efectuate transferuri cu destinație specială în scopuri de interes comun. Indicăm, în acest sens, următoarele categorii de transferuri (cifrele indică codul acestor transferuri conținut în Clasificația economică):

193100 Transferuri primite între bugetele locale de nivelul II și bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unități administrativ-teritoriale

193300 Transferuri primite între bugetele locale de nivelul I în cadrul unei unități administrativ-teritoriale

193400 Transferuri primite între instituțiile bugetelor locale de nivelul II și instituțiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unități administrativ-teritoriale

193600 Transferuri primite între instituțiile bugetelor locale de nivelul I în cadrul unei unități administrativ-teritoriale

193700 Transferuri primite între instituțiile din cadrul unui buget local de nivelul I

194100 Transferuri primite între bugetele locale de nivelul II și bugetele locale de nivelul I între diferite unități administrativ-teritoriale

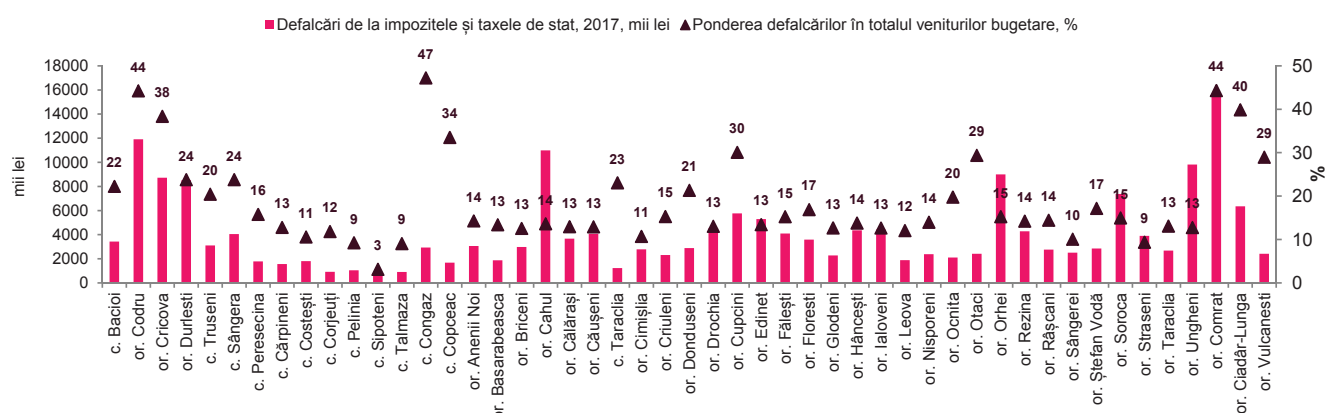
194300 Transferuri primite între bugetele locale de nivelul I între diferite unități administrativ-teritoriale

194400 Transferuri primite între instituțiile bugetelor locale de nivelul II și instituțiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unități administrativ-teritoriale

194600 Transferuri primite între instituțiile bugetelor locale de nivelul I între diferite unități administrativ-teritoriale

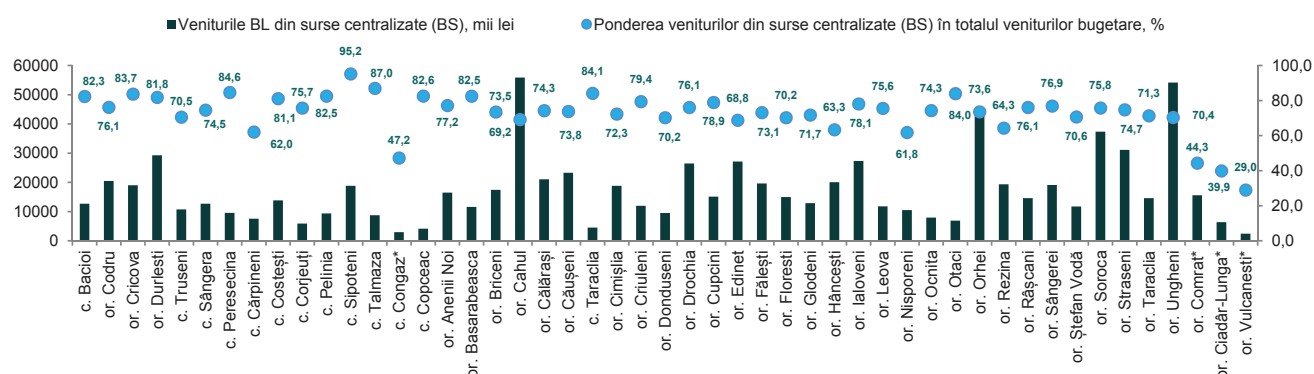
Următoarea sursă care provine de la Bugetul de stat și care alimentează bugetele locale este reprezentată de defalcările de la impozitele și taxele de stat.

Figura 17. Veniturile BL din defalcările de la impozitele și taxele de stat, 2017.

După cum urmează din figura 17 cele mai importante încasări din această sursă au fost generate în bugetul municipiului Comrat (15,6 mil. lei), orașului Codru (11,9 mil. lei) și municipiilor Cahul (11 mil. lei), Ungheni (9,8 mil. lei) și Orhei (9 mil. lei).

Figura 18. Veniturile bugetelor locale din sursele provenind de la Bugetul de stat (transferurile și defalcările de la impozitele de stat), 2017.

În consecință, după cum reiese din figura 18, cele mai mari venituri bugetare care au ca sursă de proveniență bugetul de stat (transferurile și defalcările de la impozitele și taxele de stat) au fost înregistrate la nivelul bugetelor comunei Si-poteni (95%), satului Talmază (87%), satului Pe-resecina (85%), orașului Cricova (84%), satului Copceac și orașului Basarabeasca (câte 83%).

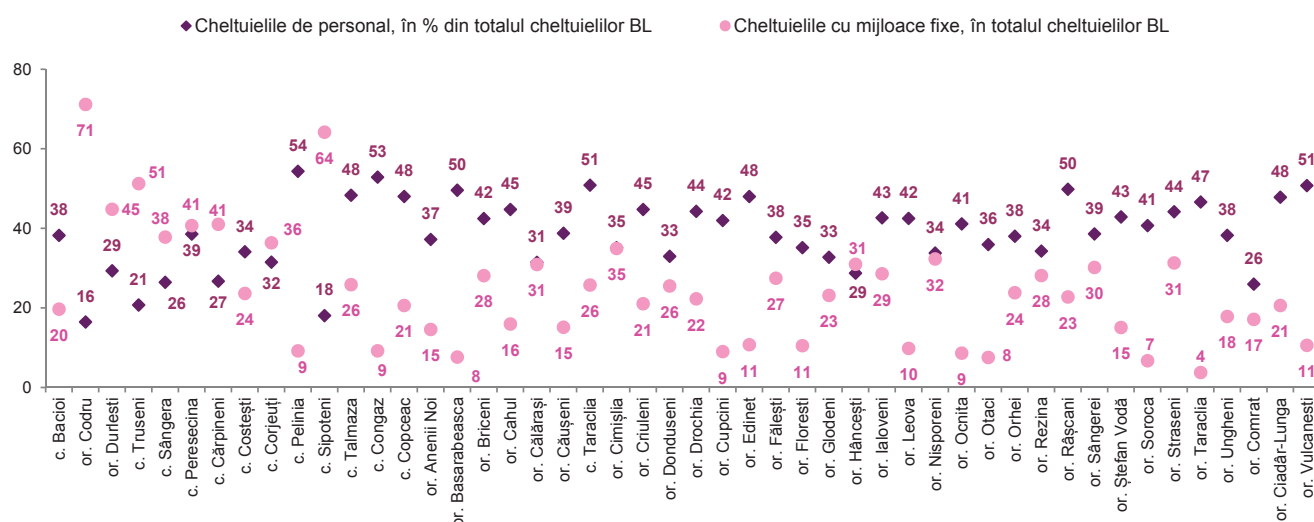
Cheltuielile bugetare reprezintă a doua compo-nentă a bugetelor locale. *Cheltuielile totale* sunt obținute prin însumarea cheltuielilor propriu-zise și activelor nefinanciare.

Tabelul 6A din anexă conține informația despre mărimea cheltuielilor propriu-zise și a activelor nefinanciare aferente bugetelor incluse în ana-liză.

După cum urmează din datele prezentate în ta-bel, cele mai mari cheltuieli propriu-zise au fost înregistrate în 2017 la nivelul bugetelor orașului Codru (76,5 mil. lei), municipiilor Cahul (63,5 mil. lei), Comrat (58,6 mil. lei) și Ungheni (55,3 mil. lei). În același timp, gestiunea necorespunzătoare a finanțelor publice locale a determinat practic la nivelul tuturor bugetelor incluse în analiză ne-

îndepliniri ale valorilor planificate aferente cheltuielilor propriu-zise. Cele mai pronunțate neîndepliniri ale țințelor planificate privind cheltuielile propriu-zise cu impact nefavorabil asupra calității serviciilor publice locale au fost înregistrate de bugetele orașelor Cricova (au fost cheltuiți bani din bugetul local pentru serviciile publice locale în proporție de 80,1% din țința planificată), Otaci (80,8%), Drochia (88,1%) și Florești (89,9%). Amintim că categoriile componentele ale cheltuielilor propriu-zise sunt cheltuieli de personal, cheltuielile cu bunuri și servicii, cheltuielile aferente dobânzilor, subsidiile, granturile acordate, prestațiile sociale etc.

Figura 19. Cheltuielile de personal și cheltuielile cu mijloacele fixe, în % din totalul cheltuielilor bugetelor locale, 2017.

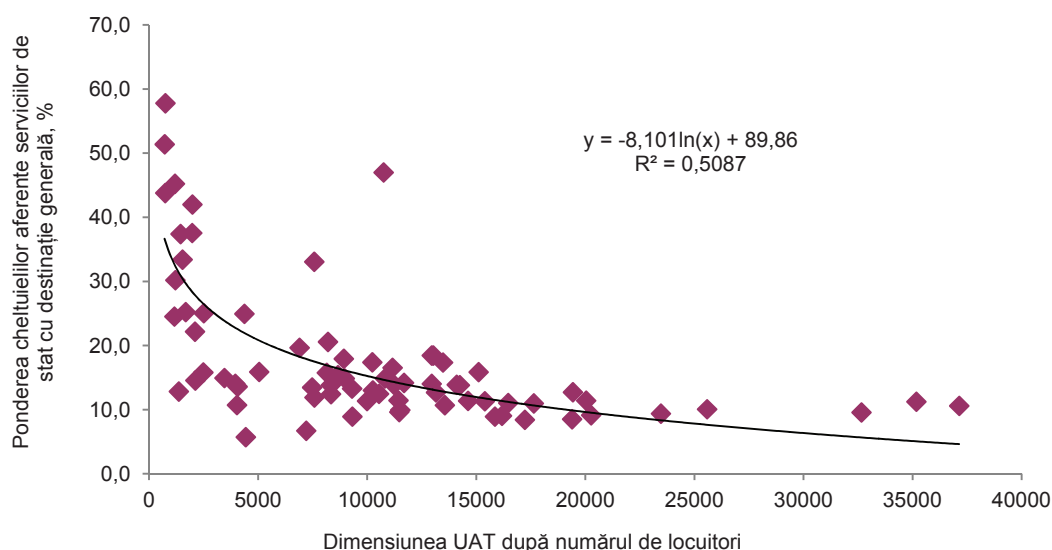

Activele nefinanciare au atins în 2017 cel mai înalt nivel în cazul bugetului or. Codru (22,4 mil. lei), urmat de bugetul municipiului Ungheni (20,8 mil. lei), orașului Durlăști (19,5 mil. lei), municipiilor Cahul și Comrat (câte 19,4 mil. lei). Totodată, gestiunea necorespunzătoare a finanțelor publice locale a determinat practic la nivelul tuturor bugetelor incluse în analiză neîndepliniri ale valorilor planificate aferente activelor nefinanciare. Cele mai pronunțate neîndepliniri ale țințelor planificate privind activele nefinanciare cu impact nefavorabil asupra calității serviciilor publice locale au fost înregistrate de bugetele orașului Cricova, orașului Sângera (au fost cheltuiți bani din bugetul local pentru procurarea și repararea fondurilor fixe etc. în proporție de 35,1% din țința planificată), orașului Otaci (44,7%), municipiului Edineț (63,6%) și orașului Ocnița (67,1). Amintim că categoriile componentele ale activelor nefinanciare sunt, pe lângă mijloacele fixe, stocurile de materiale circulante etc.

Cu cât ponderea cheltuielilor de personal în structura cheltuielilor bugetare propriu-zise este mai mare, cu atât mai puțin flexibil este bugetul⁷. Astfel, cele mai mari cheltuieli de personal în structura cheltuielilor bugetare totale sunt înregistrate în cazul bugetului satului Pelinia (54%), satului Congaz (53%), orașului Taraclia și orașului Vulcănești (51%). Cele mai mari cheltuieli bugetare aferente fondurilor fixe (procurări, reparații capitale și curente etc.) au fost suportate în cazul orașului Codru, comunelor Sîpoteni și Truseni (fig. 19).

⁷ Un aspect important al alocării cheltuielilor este *flexibilitatea*. Guvernele, în scopul protejării împotriva șocurilor, trebuie să dispună de suficientă flexibilitate în deciziile lor alocative anuale. Dacă unele poziții de cheltuieli sunt protejate (nediscreționare: cheltuielile de personal și plățile de dobândă) și dacă ponderea cheltuielilor nediscreționare în totalul cheltuielilor este ridicată, ajustarea în perioade adverse poate deveni dificilă, sau poate reduce disproporțional cheltuielile neprotejate, care sunt importante pentru creșterea pe termen lung.

Figura 20. Dependența dintre mărimea cheltuielilor aferente serviciilor de stat cu destinație generală și dimensiunea UAT, 2017.

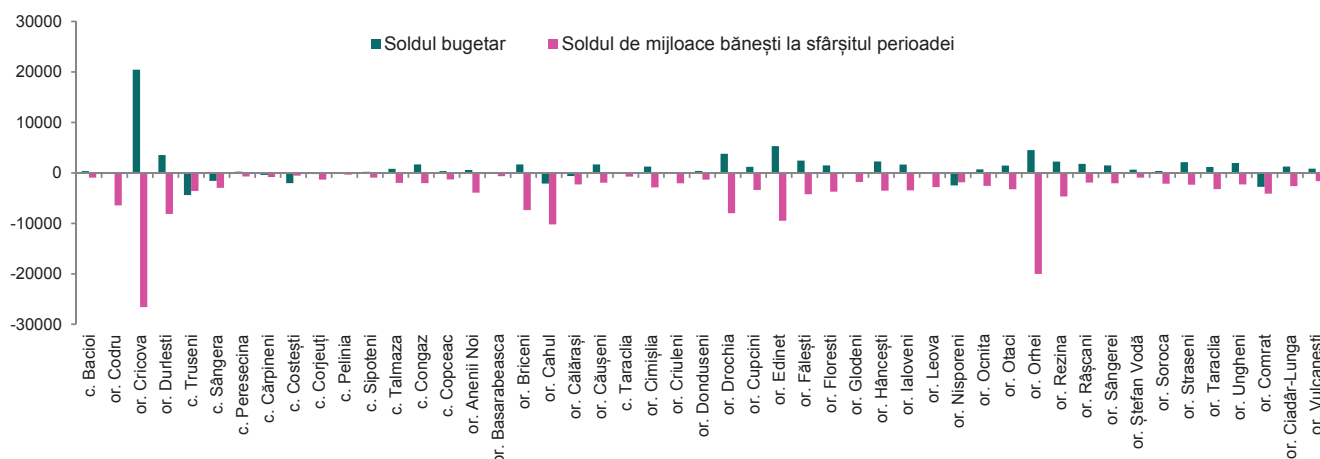

Finanțele publice locale reprezintă un domeniu supus fenomenului economiilor de scară. În acest sens, fig. 20 măsoară dependența mărimii cheltuielilor aferente serviciilor de stat cu destinație generală de dimensiunea UAT evaluată prin numărul populației. Concluzia care derivă din analiza evoluției acestor două variabile este că mărimea relativă a cheltuielilor aferente serviciilor de stat cu destinație generală exprimate în % din cheltuielile propriu-zise ale bugetelor UAT II descrește odată cu creșterea dimensiunii UAT (exprimată prin numărul populației).

Tabelul 7A din anexe conține informația referitoare la mărimea soldului bugetar și sursele de finanțare a acestuia. După cum urmează din acest tabel, 10 dintre autoritățile publice locale cuprinse în analiză și-au încheiat bugetele cu deficit bugetar, celelalte 40 - cu excedent.

Soldul de mijloace bănești la începutul perioadei reprezintă cea mai importantă sursă de finanțare a soldului bugetar negativ.

Figura 21. Soldul bugetelor locale și soldul de mijloace bănești la sfârșitul perioadei, 2017, mii lei.

În cazul a patru autorități publice locale, deficitul bugetar a fost parțial și modest acoperit și din surse oferite de categoria „Active financiare”. În special s-a recurs la vânzarea apartamentelor către cetățeni. În unele cazuri, au fost obținute avantaje financiare de la diferența pozitivă de curs valutar.

Patru autorități publice locale care și-au încheiat în 2017 bugetele cu excedent bugetar (municipi-

ile Orhei, Hâncești, Ungheni și orașul Taraclia), au folosit acest surplus pentru a-și onora obligațiunile legate de existența datoriilor.

Autoritățile publice locale cuprinse în analiză, fiind la încheierea anului 2017 excedentare, și-au transferat surplusurile bugetare în contul soldului de mijloace bănești la sfârșitul perioadei.

Probleme identificate și recomandări

Probleme:

- Deși în perioada analizată (2016-2017) veniturile și cheltuielile BUAT sunt în creștere, totuși, mărimea BUAT este critic insuficientă pentru asigurarea dezvoltării durabile a colectivităților locale. În același timp, se amplifică restrângerea rolului bugetelor locale în finanțarea economiilor locale.
- Centralizarea financiară, manifestată prin restrângerea ponderii veniturilor proprii în totalul veniturilor bugetare și creșterea concomitentă a ponderii transferurilor, cunoaște proporții din ce în ce mai pronunțate și alarmante. Această tendință afectează, printre altele, independența autorităților APL în luarea deciziilor la nivel local, generând premise denaturate de dezvoltare a unor anumite localități în detrimentul altora, deseori induse prin motive politice, determinând, în cele din urmă, accentuarea declinului economiilor locale. În plus, reducerea veniturilor proprii înseamnă pentru APL mai puține cheltuieli cu exercitarea competențelor proprii.
- Reticența autorităților publice locale de a-și manifesta inițiativa și activismul în dezvoltarea economiilor locale este determinată și de numărul mare de cazuri de urmărire penală întocmite împotriva aleșilor locali sub pretextul luptei anticorupție, fenomen observat și evidențiat de *Misiunea Congresului autorităților locale și regionale al Consiliului Europei* ca prezentând, conform standardelor europene, caracteristici problematice și contradictorii.
- Deși Strategia Națională de Descentralizare ar trebui să fie pusă în aplicare în întregime până la sfârșitul anului 2018, blocul de acțiuni dedicat consolidării bazei de venituri locale proprii și a autonomiei de decizie asupra lor, cu mici excepții, practic nu a fost realizat.
- În perioada 2016-2017, bugetele locale agregate la nivel național s-au încheiat cu excedente bugetare importante. Excedentul bugetar indică la existența unor probleme complexe în domeniul MFPL la nivelul APL din Republica Moldova și anume abilități insuficiente de planificare a parametrilor bugetari, capacitate nesatisfăcătoare de cheltuire rațională a banilor publici, presiune fiscală excesivă pe populație și sectorul privat.
- Bugetele UAT analizate dispun de un potențial financiar insuficient (*indicatorul venituri bugetare raportate la numărul populației din UAT*), economiile locale confruntându-se cu incapacitatea de a genera venituri în cantitatea necesară. Acestea sunt limitate și nu permit responsabilizarea autorităților APL în fața colectivității locale de contribuitori.
- *Ponderea veniturilor proprii în total venituri bugetare* este relativ modestă pentru majoritatea UAT analizate: APL nu dispune de surse proprii de venit importante, și ca urmare nu poate decide și rezolva în mod independent multe dintre problemele apărute. Impozitele și taxe locale generează sume mici, care reprezintă un *procent redus din veniturile bugetelor locale* (randamentul fiscal redus al impozitelor și taxelor locale).
- Autoritățile APL au o capacitate limitată de a: (i) modifica nivelurile impozitului pe bunurile imobiliare sau baza taxelor și impozitelor locale prevăzute în Codul fiscal; (ii) reevalua periodic proprietatea imobiliară; (iii) stabili facilități fiscale proprii pentru taxele și impozitele locale.
- Baza fiscală se erodează continuu prin acordarea legislativă a numeroaselor facilități și înlesniri (în special, în cazul impozitului pe bunurile imobiliare). Acestea conduc la restrângerea bazei fiscale, la micșorarea veni-

turilor locale proprii și la reducerea echității fiscale prin favorizarea unor agenți economici sau categorii sociale.

- Autoritățile locale nu dispun de drepturi și pârghii reale pentru a influența contribuabilii în vederea asigurării oportunității și plenitudinii achitării impozitelor și taxelor locale.
- Bugetele locale ale UAT analizate se caracterizează printr-o volatilitate pronunțată a întregului sistem de finanțe locale (venituri, cheltuieli, proceduri bugetare) de la un an la altul. Aceasta nu înseamnă doar că el s-a modificat de multe ori în perioada analizată, dar și că aceste modificări au fost destul de imprevizibile, ceea ce a afectat capacitatea și așa scăzută a autorităților locale de a-și planifica resursele. În general, parametrii politicilor financiare de nivel local (surse de venit, cheltuieli, proceduri), deși prevăzuți în lege, se pot modifica prea ușor în fiecare an prin Legea bugetului de stat. Aceasta face dificilă planificarea bugetară multianuală și întregul management financiar la nivelul APL.
- În cazul UAT analizate, planificarea financiară/bugetară este nesatisfăcătoare: frecvent valorile pozițiilor bugetare depășesc sau sunt

considerabil sub nivelul prognozat cu impact negativ pronunțat asupra dezvoltării economice locale. În consecință, procesul bugetar în Republica Moldova, și nu doar la nivelul UAT analizate, nu produce bugete credibile. La elaborarea bugetului local se aplică tehnici simpliste de prognozare a veniturilor și cheltuielilor. Subestimarea și supraestimarea veniturilor indică neajunsuri atât în prognozarea acestora, cât și în mobilizarea și colectarea lor.

- Bugetele locale ale UAT cuprinse în analiză, în mare parte, au încheiat anul 2016 cu importante solduri de mijloace bănești la sfârșitul perioadei. Aceste evoluții pun insistent pe ordinea de zi atât a APL, cât și a autorităților publice supreme de supraveghere – Ministerului Finanțelor, problema instruirii APL în domeniul managementului finanțelor publice locale, în special al gestiunii lichidităților.
- Aspectele legate de favorizarea financiară a APL după criteriul politic sunt puternic pronunțate.
- Lipsa indicatorilor statistici de măsurare a diferitelor aspecte ale economiei locale creează dificultăți în evaluarea impactului bugetelor locale asupra acestora.

Recomandări:

- Consolidarea bazei de venituri proprii la nivelul autorităților publice locale, inclusiv prin implementarea deplină și în bune condiții a prevederilor SND.
- Transparentizarea alocării tuturor categoriilor de transferuri, inclusiv a transferurilor între diferitele niveluri ale autorităților locale.
- Reieșind din problemele și provocările cu care se confruntă APL din Republica Moldova în domeniul finanțelor publice locale, se impune instruirea specialiștilor de la nivelul APL în domeniul MFPL în scopul aplicării corespunzătoare a tehnicilor și instrumentelor de management financiar.

- Creșterea randamentului fiscal al impozitelor și taxelor locale, inclusiv prin creșterea eficienței administrării acestora.
- Reconsiderarea sistemului de facilități fiscale, proiectarea și punerea la punct a unor mecanisme concrete de stimulare a agenților economici în achitarea la timp a impozitelor și taxelor locale.
- Acordarea autorităților publice locale (de nivelul 1 și 2) a libertății de a introduce taxe și impozite locale noi sau cote suplimentare la cele existente.
- Implementarea instrumentelor și tehnicilor de management financiar la nivelul APL din Republica Moldova (gestiunea veniturilor și cheltuielilor publice locale, gestiunea lichidităților etc.).

Tabelul 1A. Structura portofoliului de credite (acordate MDL) pe sectorul bancar al Republicii Moldova

Nr. d/o	Ramura creditelor	2015		2016		2017	
		lei	% din total	lei	% din total	lei	% din total
1	Credite acordate agriculturii	1 813 078 338	8,2	1 541 023 909	8,0	1 557 658 356	8,0
2	Credite acordate industriei alimentare	1 501 949 304	6,8	1 321 135 191	6,8	1 388 658 667	7,1
3	Credite acordate în domeniul construcțiilor	876 512 921	4,0	549 629 909	2,8	378 838 403	1,9
4	Credite de consum	3 051 157 361	13,8	3 347 735 222	17,3	4 133 510 388	21,2
5	Credite acordate industriei energetice	796 492 055	3,6	491 415 435	2,5	406 266 952	2,1
6	Credite overnight și overdraft acordate băncilor	0	0,0	0	0,0	0	0,0
7	Credite acordate băncilor	0	0,0	0	0,0	0	0,0
8	Credite acordate instituțiilor finanțate de la bugetul de stat	0	0,0	0	0,0	0	0,0
9	Credite acordate CNAS/ CNAM	0	0,0	0	0,0	0	0,0
10	Credite acordate Guvernului	0	0,0	0	0,0	0	0,0
11	Credite acordate UAT/instituțiilor subordonate UAT	361 133 708	1,6	46 145 160	0,2	22 397 138	0,1
12	Credite acordate industriei productive	790 551 235	3,6	660 027 430	3,4	497 923 122	2,5
13	Credite acordate comerțului	5 449 531 608	24,7	4 395 112 248	22,7	4 254 260 988	21,8
14	Credite acordate mediului financiar nebanca	627 736 106	2,8	583 893 488	3,0	512 349 912	2,6
15	Credite acordate pentru procurarea/construcția imobilului	2 294 960 042	10,4	2 254 553 065	11,6	2 630 724 116	13,5
16	Credite acordate organizațiilor necomerciale	1 370 000	0,0	124 002 348	0,6	952 062	0,0
17	Credite acordate persoanelor fizice care practică activitate	1 059 299 623	4,8	788 752 465	4,1	691 438 779	3,5
18	Credite acordate în domeniul transport, telecomunicații și dezvoltarea rețelei	1 083 692 087	4,9	993 764 178	5,1	931 747 555	4,8
19	Credite acordate în domeniul prestării serviciilor	1 376 949 668	6,2	1 074 893 392	5,6	941 659 287	4,8
20	Alte credite acordate	1 015 494 275	4,6	1 191 789 527	6,2	1 181 443 117	6,0
	Total	22 099 908 331	100,0	19 363 872 966	100,0	19 529 828 842	100,0

Sursa: elaborate în baza informației BNM.

Tabelul 2A. Structura portofoliului de credite (acordate în valută străină cu recalculare în lei) pe sectorul bancar al Republicii Moldova

Nr. d/o	Ramura creditelor	2015		2016		2017	
		lei	% din total	lei	% din total	lei	% din total
1	Credite acordate agriculturii	1 182 587 394	7,4	1 011 167 922	6,6	929 291 571	6,7
2	Credite acordate industriei alimentare	2 053 509 128	12,8	2 193 661 062	14,2	2 125 764 637	15,2
3	Credite acordate în domeniul construcțiilor	451 376 110	2,8	384 085 495	2,5	232 473 234	1,7
4	Credite de consum	11 226 142	0,1	6 083 183	0,0	1 110 495	0,0
5	Credite acordate industriei energetice	308 238 874	1,9	336 606 593	2,2	353 664 790	2,5
6	Credite overnight și overdraft acordate băncilor	0	0,0	0	0,0	0	0,0
7	Credite acordate băncilor	19 658 500	0,1	19 981 400	0,1	19 022 027	0,1
8	Credite acordate instituțiilor finanțate de la bugetul de stat	0	0,0	0	0,0	0	0,0
9	Credite acordate CNAS/CNAM	0	0,0	0	0,0	0	0,0
10	Credite acordate Guvernului	0	0,0	0	0,0	0	0,0
11	Credite acordate UAT/ instituțiilor subordonate UAT	31 594 399	0,2	30 564 563	0,2	7 145 349	0,1
12	Credite acordate industriei productive	1 921 938 055	11,9	1 878 455 148	12,2	1 799 131 206	12,9
13	Credite acordate comerțului	6 199 007 221	38,5	5 888 352 066	38,2	5 482 841 189	39,3
14	Credite acordate mediului financiar nebanca	827 333 555	5,1	873 510 688	5,7	785 932 492	5,6
15	Credite acordate pentru procurarea/construcția imobilului	48 733 700	0,3	49 107 211	0,3	5 132 785	0,0
16	Credite acordate organizațiilor necomerciale	1 811 567	0,0	1 044 475	0,0	2 040 990	0,0
17	Credite acordate persoanelor fizice care practică activitate	109 621 625	0,7	80 378 181	0,5	54 078 788	0,4
18	Credite acordate în domeniul transport, telecomunicații și dezvoltarea rețelei	1 141 623 148	7,1	1 005 328 119	6,5	638 052 322	4,6
19	Credite acordate în domeniul prestării serviciilor	1 377 971 281	8,6	1 199 475 994	7,8	1 016 563 833	7,3
20	Alte credite acordate	401 472 643	2,5	439 594 989	2,9	491 215 335	3,5
	Total	16 087 703 342	100,0	15 397 397 091	100,0	13 943 461 043	100,0

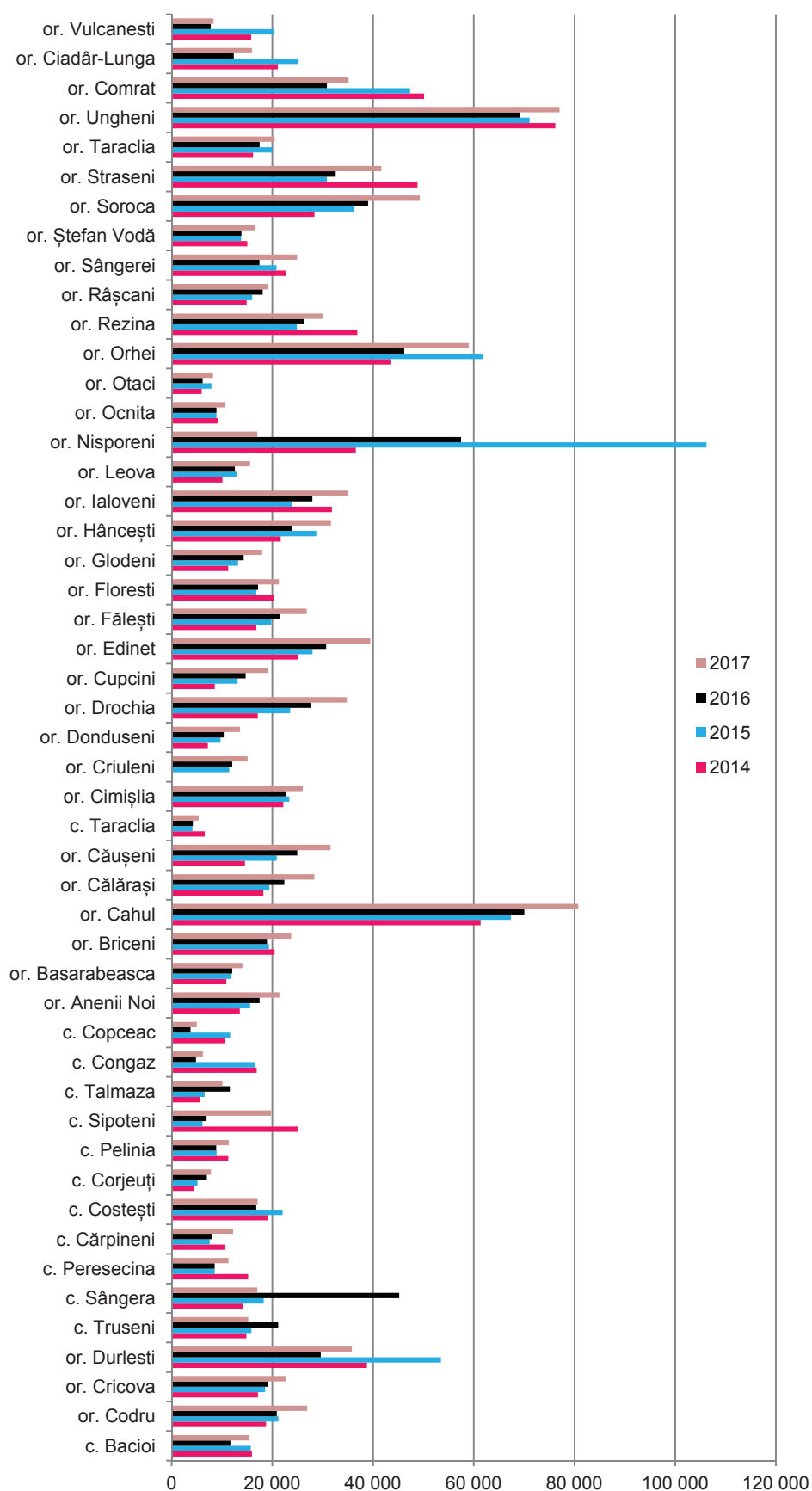
Sursa: elaborate în baza informației BNM.

Tabelul 3A. Bugetele locale agregate la nivel național, 2017, mil. lei

Indicator	Aprobat	Precizat	Executat
Venituri	12 049,0	13 573,3	13 461,5
Impozite și taxe	3 113,1	3 029,2	3 274,3
Impozite pe venit	1 984,5	2 032,0	2 181,4
Impozite pe bunurile imobiliare	419,8	448,9	500,9
Impozite și taxe pe mărfuri și servicii	708,8	548,3	592,0
Granturi primite	5,0	16,9	15,9
Granturi primite de la Guvernele altor state	1,4	1,8	3,1
Granturi primite de la organizațiile internaționale	3,6	15,1	12,8
Alte venituri	533,1	703,1	618,8
Venituri din proprietate	97,8	101,5	105,2
Venituri din vânzarea mărfurilor și serviciilor	359,6	396,7	380,3
Amenzi și sancțiuni	17,2	10,1	7,6
Donații voluntare	44,3	174,3	106,2
Alte venituri și venituri neidentificate	14,2	20,5	19,5
Transferuri primite în cadrul bugetului public național	8 397,8	9 824,1	9 552,5
Transferuri primite în cadrul bugetului public național	8 397,8	9 824,1	9 552,5
Cheltuieli și active nefinanciare	12 416,7	14 917,6	13 274,6
<i>conform clasificăției funcționale</i>			
Servicii de stat cu destinație generală	1 381,6	1 445,9	1 242,7
Apărare națională	10,6	11,8	10,8
Ordine publică și securitate națională	10,1	24,6	20,4
Servicii în domeniul economiei	1 147,3	1 724,1	1 356,3
Protecția mediului	46,1	80,9	54,5
Gospodăria de locuințe și gospodăria serviciilor comunale	772,5	1 466,3	1 140,2
Ocrotirea sănătății	102,0	161,7	141,3
Cultură, sport, tineret, culte și odihnă	784,7	968,8	836,3
Învățământ	7 132,7	7 946,6	7 468,9
Protecție socială	1 029,1	1 086,9	1 003,2
Sold bugetar (deficit (-), excedent(+))	-367,7	-1 344,3	186,9

Sursa: Ministerul Finanțelor.

Figura 1A. Dinamica veniturilor bugetelor UAT în perioada 2014-2017, mii lei.

Sursa: elaborat în baza informației Ministerului Finanțelor.

Tabelul 4A. Transferurile acordate bugetelor locale din sursele Bugetului de Stat, mii lei

	Cod	2016	2017
Transferuri curente primite cu destinație specială între bugetul de stat și bugetele locale de nivelul II pentru învățământul preșcolar, primar, secundar	191111	4 866 076,4	5 084 926,2
Transferuri curente primite cu destinație specială între bugetul de stat și bugetele locale de nivelul II pentru asigurarea și asistența socială	191112	163 248,2	184 712,8
Transferuri curente primite cu destinație specială între bugetul de stat și bugetele locale de nivelul II pentru școli sportive	191113	134 071,9	141 431,9
Transferuri curente primite cu destinație specială între bugetul de stat și bugetele locale de nivelul II pentru alte competente delegate	191114	3 024,4	2 985,8
Alte transferuri curente primite cu destinație specială între bugetul de stat și bugetele locale de nivelul II	191115	10 132,4	
Transferuri curente primite cu destinație specială între bugetul de stat și bugetele locale de nivelul 2 pentru infrastructura drumurilor	191116		432 596,2
Transferuri capitale primite cu destinație specială între bugetul de stat și bugetele locale de nivelul 2	191120	13 581,0	84 172,4
Transferuri curente primite cu destinație generală între bugetul de stat și bugetele locale de nivelul II	191131	595 414,2	666 112,5
Transferuri curente primite cu destinație generală din fondul de compensare între bugetul de stat și bugetele locale de nivelul II	191132	69 022,9	56 304,1
Alte transferuri curente primite cu destinație generală între bugetul de stat și bugetele locale de nivelul II	191139	85 182,2	14 450,2
Transferuri curente primite cu destinație specială între bugetul de stat și bugetele locale de nivelul I pentru învățământul preșcolar, primar, secund	191211	1 402 872,0	1 584 778,5
Transferuri curente primite cu destinație specială între bugetul de stat și bugetele locale de nivelul I pentru asigurarea și asistența socială	191212		494,6
Transferuri curente primite cu destinație specială între bugetul de stat și bugetele locale de nivelul I pentru școlile sportive	191213	20 145,2	20 218,9
Transferuri curente primite cu destinație specială între bugetul de stat și bugetele locale de nivelul I pentru alte competente delegate	191214	2 343,1	2 327,8
Transferuri curente primite cu destinație specială între bugetul de stat și bugetele locale de nivelul 1 pentru infrastructura drumurilor	191216		267 459,1
Transferuri capitale primite cu destinație specială între bugetul de stat și bugetele locale de nivelul 1	191220	18 936,2	133 043,2
Transferuri curente primite cu destinație generală între bugetul de stat și bugetele locale de nivelul I	191231	487 158,5	545 001,1
Transferuri curente primite cu destinație generală din fondul de compensare între bugetul de stat și bugetele locale de nivelul I	191232	31 032,3	28 020,9
Transferuri curente primite cu destinație specială între instituțiile bugetului de stat și instituțiile bugetelor locale de nivelul 2	191310	84 242,6	82 500,0
Transferuri capitale primite cu destinație specială între instituțiile bugetului de stat și instituțiile bugetelor locale de nivelul 2	191320	10 455,7	12 170,7
Transferuri capitale primite cu destinație generală între instituțiile bugetului de stat și instituțiile bugetelor locale de nivelul 2	191340	241,9	
Transferuri curente primite cu destinație specială între instituțiile bugetului de stat și instituțiile bugetelor locale de nivelul 1	191410	6 748,7	274,8
Transferuri capitale primite cu destinație specială între instituțiile bugetului de stat și instituțiile bugetelor locale de nivelul 1	191420	258 314,7	208 532,0
Total		8 263 673,7	9 552 513,7

Sursa: elaborat în baza informației Ministerului Finanțelor.

Tabelul 5A. Încasările din donații și granturi în structura veniturilor BUAT, 2017

	Donații, mii lei	Ponderea încasărilor din donații în totalul veniturilor bugetare, %	Granturi, mii lei	Încasările din granturi în totalul veniturilor bugetare, %
c. Băcioi				
or. Codru				
or. Cricova	140,4	0,6		
or. Durlești				
c. Trușeni				
or. Sângera	60,6	0,4		
s. Peresecina				
c. Cărpineni	2301,1	18,9	387,5	3,2
s. Costești			200,8	1,2
s. Corjeuți				
s. Pelinia	462,7	4,1		
c. Sipoteni				
s. Talmază	18,1	0,2		
s. Congaz	14	0,2		
s. Copceac	194,6	3,9		
or. Anenii Noi				
or. Basarabeasca				
or. Briceni				
mun. Cahul			196	0,2
or. Călărași	377,6	1,3		
or. Căușeni	252,2	0,8		
or. Taraclia				
or. Cimișlia	92,4	0,4		
or. Criuleni	27,4	0,2		
or. Dondușeni				

	Donații, mii lei	Pondereea încasărilor din donații în totalul veniturilor bugetare, %	Granturi, mii lei	Încasările din granturi în totalul veniturilor bugetare, %
or. Drochia				
or. Cupcini	72,9	0,4		
mun. Edineț	577,2	1,5	2052,7	5,2
or. Fălești	39	0,1		
or. Florești				
or. Glodeni	3,5			
mun. Hâncești	1593	5,0		
or. Ialoveni	991,3	2,8	674,3	1,9
or. Leova	198,7	1,3		
or. Nisporeni	1592	9,3		
or. Ocnița	11,2	0,1		
or. Otaci				
mun. Orhei	125	0,2		
or. Rezina	4593,3	15,3		
or. Râșcani				
or. Sângerei	472,5	1,9		
or. Ștefan Vodă				
mun. Soroca	56,4	0,1		
mun. Strășeni	418,5	1,0	732,3	1,8
or. Taraclia	8,1			
mun. Ungheni	2268,7	2,9	2443,2	3,2
mun. Comrat	597,4	1,7		
mun. Ceadâr-Lunga	19,3	0,1		
or. Vulcănești	236	2,8		

Sursa: elaborat în baza informației Ministerului Finanțelor.

Tabelul 6A. Cheltuielile propriu-zise și activele nefinanciare, 2017

	Cheltuieli propriu-zise		Active nefinanciare	
	mii lei	Nivelul efectiv față de cel planificat, %	mii lei	Nivelul efectiv față de cel planificat, %
c. Băcioi	12405,0	99,5	5473,4	105,1
or. Codru	76483,0	90,7	22411,6	95,1
or. Cricova	10058,8	80,1	-5882,4	-38,0
or. Durlăști	17044,3	88,7	19547,7	75,2
c. Trușeni	9484,4	90,0	12345,0	76,0
or. Sângera	10596,6	92,6	8489,7	35,1
s. Peresecina	6109,1	97,4	4933,4	97,9
c. Cărpineni	5321,8	94,1	7295,4	93,4
s. Costești	12223,1	96,3	7863,6	39,2
s. Corjeuți	4323,7	92,4	3690,6	89,1
s. Pelinia	8887,7	99,7	2650,7	94,7
c. Sîpoteni	5445,4	94,1	14097,1	95,5
s. Talmază	5856,9	93,0	3429,8	71,7
s. Congaz	16795,9	93,1	6010,1	81,5
s. Copceac	13329,2	95,5	6814,5	91,8
or. Anenii Noi	15729,0	94,8	5193,2	86,8
or. Basarabeasca	11296,0	98,9	2562,1	96,3
or. Briceni	14116,7	91,5	8815,1	70,5
mun. Cahul	63483,6	97,3	19414,3	79,1
or. Călărași	17079,1	90,6	11874,9	91,4
or. Căușeni	22839,2	97,4	7256,9	82,9
or. Taraclia	3134,3	96,7	2175,6	93,0
or. Cimișlia	15007,3	86,4	12015,8	76,7
or. Criuleni	11123,9	92,5	4844,3	75,3
or. Dondușeni	9372,2	95,5	3848,9	88,3

	Cheltuieli propriu-zise		Active nefinanciare	
	mii lei	Nivelul efectiv față de cel planificat, %	mii lei	Nivelul efectiv față de cel planificat, %
or. Drochia	19712,0	88,1	11315,4	75,6
or. Cupcini	14775,5	97,0	3188,0	70,8
mun. Edineț	28894,7	91,0	5891,3	63,6
or. Fălești	14255,1	94,4	10158,9	85,7
or. Florești	15485,3	89,9	4438,9	82,9
or. Glodeni	11548,5	96,8	6313,8	103,4
mun. Hâncești	20219,4	92,8	9878,8	85,8
or. Ialoveni	20268,4	95,3	13815,6	83,4
or. Leova	12806,3	90,5	3798,5	93,1
or. Nisporeni	13499,1	94,3	6534,1	75,6
or. Ocnița	7882,9	92,8	2078,9	67,1
or. Otaci	5094,8	80,8	1657,1	44,7
mun. Orhei	38216,6	90,6	16242,3	81,1
or. Rezina	19511,2	90,3	8322,5	79,5
or. Râșcani	12390,7	98,6	4973,8	75,5
or. Sângerei	14624,1	99,6	8786,1	90,5
or. Ștefan Vodă	11630,4	97,8	4347,7	96,6
mun. Soroca	37028,9	96,8	12087,7	94,6
mun. Strășeni	25023,9	98,0	14517,6	97,5
or. Taraclia	16963,0	93,5	3129,0	85,6
mun. Ungheni	55299,9	94,1	20806,6	93,9
mun. Comrat	58583,5	93,0	19414,0	80,5
mun. Ceadâr-Lunga	25576,2	91,3	11822,2	80,3
or. Vulcănești	22719,1	96,4	5460,1	72,5

Sursa: elaborat în baza informației Ministerului Finanțelor.

Tabelul 7A. Soldul bugetar și sursele de finanțare, 2017, mii lei

Primăria	Soldul bugetar	Sursa de finanțare				Soldul de mijloace bănești la sfârșitul perioadei
		Total	Active financiare	Datorii	Soldul de mijloace bănești la începutul perioadei	
c. Băcioi	354,9	-354,9			590,4	-945,3
or. Codru	96,4	-96,4			6334,3	-6430,7
or. Cricova	20436,8	-20436,8			6138,1	-26574,9
or. Durlești	3536,8	-3536,8	-1,5		4592	-8127,3
c. Trușeni	-4384,1	4384,1			7961,1	-3577
or. Sângera	-1576,8	1576,8	31,4		4490,7	-2945,3
s. Peresecina	255,9	-255,9			450,5	-706,4
c. Cărpineni	-412,4	412,4			1228,4	-816
s. Costești	-2029	2029	7,8		2551,1	-529,9
s. Corjeuți	-231	231			1558,8	-1327,8
s. Pelinia	-94,8	94,8			451,9	-357,1
c. Sîpoteni	231,9	-231,9			688,6	-920,5
s. Talmaza	806,3	-806,3			1173,8	-1980,1
s. Congaz	1691,5	-1691,5			340	-2031,5
s. Copceac	372,5	-372,5			912,7	-1285,2
or. Anenii Noi	595,7	-595,7			3323,3	-3919
or. Basarabeasca	184,8	-184,8	39,5		421,6	-645,9
or. Briceni	1677,6	-1677,6	-18		5705,5	-7365,1
mun. Cahul	-2123,2	2123,2	10,4		12315,6	-10202,8
or. Călărași	-612,2	612,2	7,6		2892,3	-2287,7
or. Căușeni	1671,7	-1671,7	9,4		274	-1955,1
or. Taraclia	150,5	-150,5	1,6		584	-736,1
or. Cimișlia	1264,3	-1264,3			1621	-2885,3
or. Criuleni	168,4	-168,4			1880,7	-2049,1
or. Dondușeni	387,6	-387,6	2,3		936,3	-1326,2
or. Drochia	3781,5	-3781,5	67		4125,2	-7973,7
or. Cupcini	1209,9	-1209,9			2171,1	-3381

Primăria	Soldul bugetar	Sursa de finanțare				Soldul de mijloace bănești la sfârșitul perioadei
		Total	Active financiare	Datorii	Soldul de mijloace bănești la începutul perioadei	
mun. Edineț	5315,3	-5315,3	85,3		4085,4	-9486
or. Fălești	2426,2	-2426,2	2,7		1781,3	-4210,2
or. Florești	1493,3	-1493,3	1025		1206,3	-3724,6
or. Glodeni	97,9	-97,9			1713,8	-1811,7
mun. Hâncești	2279,8	-2279,8	-295	-600	2126,5	-3511,3
or. Ialoveni	1638,0	-1638	54,6		1763,4	-3456
or. Leova	87,5	-87,5	1178,1		1550,5	-2816,1
or. Nisporeni	-2473,2	2473,2	-1,6		4323,3	-1848,5
or. Ocnița	705,7	-705,7	18,2		1829,7	-2553,6
or. Otaci	1455,6	-1455,6	9,4		1760,9	-3225,9
mun. Orhei	4510,9	-4510,9		-2282,6	17796,4	-20024,7
or. Rezina	2240,4	-2240,4	12,8		2406,9	-4660,1
or. Râșcani	1797,9	-1797,9	9,6		119,3	-1926,8
or. Sângerei	1473,2	-1473,2			587,5	-2060,7
or. Ștefan Vodă	651,5	-651,5	18,3		256,2	-926
mun. Soroca	374,6	-374,6	500		1258,7	-2133,3
mun. Strășeni	2131	-2131			199,1	-2330,1
or. Taraclia	1175,4	-1175,4	11,5	-500	2535,7	-3222,6
mun. Ungheni	1961	-1961	178	-25,1	158,2	-2272,1
mun. Comrat	-2755,5	2755,5			6850,6	-4095,1
mun. Ceadâr-Lunga	1247,4	-1247,4	16,1		1346,3	-2609,8
or. Vulcănești	839,5	-839,5	0,7		794,2	-1634,4

Sursa: elaborat în baza informației Ministerului Finanțelor.

